

Załącznik do Uchwały nr XXVI/222/2013
Rady Gminy Widuchowa z dnia 30.12.2013

Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2012 - 2020

Szczecin, październik 2007r.
Aktualizacja, grudzień 2012r.

dokument opracowała firma:

ECD Europejskie Centrum Doradcze, Dariusz Klityński	
Oddział Poznań ul. Stefana Batorego 82a/4 60-687 Poznań tel.: (61) 82 17 402 fax. (61) 64 21 506	Oddział Szczecin ul. Bohaterów Warszawy 34/35 70-340 Szczecin tel.: (91) 48 44 000 fax. (91) 88 60 005
e-mail: biuro@ecd.az.pl , www.ecd.az.pl mobil: 501 017 281	

SPIS TREŚCI

1.	Istota planowania strategicznego	4
2.	Diagnoza aktualnego stanu społeczno-gospodarczego Gminy Widuchowa.....	5
2.1.	Położenie i warunki demograficzne.....	5
2.2.	Infrastruktura społeczna.....	12
2.3.	Podmioty gospodarcze i rolnictwo.....	34
2.4.	Finanse samorządu.....	41
2.5.	Infrastruktura techniczna.....	47
3.	Analiza SWOT	56
3.1.	Założenia metodologiczne	56
3.2.	Analiza poszczególnych obszarów życia społeczno- gospodarczego.....	60
3.2.1.	Finanse gminy	60
3.2.2.	Infrastruktura i Ochrona środowiska.....	61
3.2.3.	Rozwój gospodarczy	62
3.2.4.	Sfera społeczna.....	63
4.	Misja i cele strategiczne gminy Widuchowa.....	63
4.1.	Hierarchiczny układ Strategii	63
4.2.	Wizja i misja Gminy Widuchowa.....	65
4.3.	Cele strategiczne gminy Widuchowa	65
4.4.	Struktura logiczna Strategii Gminy Widuchowa na lata 2012-2020.....	81
5.	Realizacja i monitoring celów szczegółowych Strategii.....	83
6.	Wdrażanie i monitorowanie Strategii.....	88
6.1.	Wdrażanie Strategii.....	88
6.2.	Monitoring i ewaluacja Strategii.....	88
6.3.	Promocja programu strategicznego gminy.....	89

SPIS TABEL

Tab. 1. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem i przedziału wiekowe	6
Tab. 2. Migracje na pobyt stały gminne, wg płci, typu i kierunku – lata 2007 – 2011	8
Tab. 3. Bezrobocie w Gminie Widuchowa w latach 2007 – 2011 (dane z końca każdego roku), w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	11
Tab. 4. Bezrobocie w Gminie Widuchowa w roku 2012 (dane z października br.)	11
Tab. 5. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w Gminie Widuchowa w latach 2007 - 2011	13
Tab. 6. Kultura w Gminie Widuchowa w ciągu lat 2007 - 2011	16
Tab. 7. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w Gminie Widuchowa w ciągu lat 2007 - 2011	26
Tab. 8. Placówki ochrony zdrowia w Gminie Widuchowa w latach 2007 - 2011.....	29
Tab. 9. Zestawienie wydatków jako zadania zlecone GOPS w Widuchowej w roku 2011	32
Tab. 10. Budownictwo mieszkaniowe w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011	33
Tab. 11. Podmioty gospodarcze w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011.....	34
Tab. 12. Podmioty gospodarcze w Gminie Widuchowa	35
Tab. 13. Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Widuchowa w poszczególnych miejscowościach w latach 2008-2012.....	38
Tab. 14. Inwestycje w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011	43
Tab. 15. Oczyszczanie ścieków w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011	50
Tab. 16. Odpady komunalne w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011	52
Tab. 17. Zestawienie dróg w Gminie Widuchowa.....	54
Tab. 18. Lista planowanych przedsięwzięć inwestycji infrastrukturalnych.....	86

1. Istota planowania strategicznego

Planowanie jest pierwszym i podstawowym etapem zarządzania. W gminie planowanie strategiczne jest procesem, w którym samorząd świadomie przewiduje i kontroluje zmiany sytuacji na danym obszarze, pozostając podmiotem działań podejmowanych w celu rozwoju lokalnej społeczności. Jest to umiejętność reagowania na zmiany otoczenia, a nawet ich wyprzedzanie. W procesie tym, gminę należy postrzegać z jednej strony jako zamkniętą całość z uwzględnieniem jej specyfiki i posiadanych zasobów, z drugiej zaś jako część systemu globalnego. Otoczenie terytorialne i makroekonomiczne ma bowiem stały wpływ na funkcjonowanie i rozwój gminy. Wypracowany w drodze konsensusu społecznego i zaakceptowany przez społeczność lokalną dokument zawierający Strategię Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2012 - 2020 danej jednostki jest wyznacznikiem działań dla wszystkich podmiotów zlokalizowanych lub obejmujących swym zasięgiem opisany obszar. Strategia jest ostatecznie funkcją władzy. Wykonania jej nie można powierzyć nikomu, nie można równocześnie zdjąć z siebie odpowiedzialności za jej skutki (lub ich brak). Nie można również nie mieć jasno określonego planu, brak go lub źle sporządzony bowiem plan spowoduje, że najlepiej wykonywane funkcje zarządzania - organizowanie, dobór personelu i środków, zarządzanie i kontrolowanie - nie doprowadzą do osiągnięcia pożądaných celów.

Planowanie strategiczne jest ważnym narzędziem służącym zbliżeniu mieszkańców, środowisk oraz władz gminnych w celu stworzenia partnerskich inicjatyw mających za zadanie wykreowanie zrównoważonego rozwoju gminy. Dokument określający najważniejsze założenia rozwoju jednostki umożliwia samorządowi gminnemu jak najefektywniejsze wykorzystanie posiadanych środków finansowych, które z uwagi na ograniczenia budżetowe często nie wystarczają na realizację wszystkich zadań. Stanowi również podstawę do ubiegania się o środki z funduszy unijnych i innych źródeł zewnętrznych.

Należy sobie również zdawać sprawę z istniejącej konieczności ciągłego udoskonalania powstałego programu strategicznego. Strategia nie jest bowiem dokumentem zarządzania operacyjnego, który tak jak budżet gminy, musi być wykonany. Jest to plan zamierzeń pokazujący kierunki rozwoju gminy. Jego wykonanie zależy od wielu instytucji i zewnętrznych czynników. Pokazuje także faktyczny stan zasobów Gminy w roku 2011 i 2012 i stanowi początek nowego, wieloletniego procesu rozwoju. Wyznaczone projekty realizacyjne będą zapewne modyfikowane przez zmieniające się warunki zewnętrzne, ale zawsze powinny być zbieżne z misją gminy, określającą główny kierunek w jakim ma podążać społeczność lokalna na wybranej ścieżce rozwoju.

Z powyższych powodów także ważne jest, by w opracowywaniu Strategii brała udział możliwie najbardziej reprezentatywna i ciesząca się największym autorytetem i poważaniem grupa przedstawicieli całej gminy. Pozyskanie do procesu planowania strategicznego nie tylko osób bezpośrednio zarządzających gminą, ale włączenie w ten proces szerokiej reprezentacji społeczeństwa, gwarantuje jeżeli nie współdziałanie wszystkich, to w każdym razie wysoki poziom akceptacji dla głównych kierunków, które wytyczy w ten sposób wypracowana Strategia. Ta forma planowania zyskuje sobie coraz większą popularność zarówno zagranicą, jak i w naszym kraju. Pozwala ona lepiej zrozumieć różne stanowiska i interesy oraz wskazuje potrzebę osiągnięcia kompromisu w dochodzeniu do założonych celów. Proces taki daje też okazję wyłonienia rzeczywistych liderów życia społeczno-gospodarczego - osób, którym będzie zależało na realizacji konkretnych zadań prorozwojowych.

2. Diagnoza aktualnego stanu społeczno-gospodarczego Gminy Widuchowa

2.1. Położenie i warunki demograficzne

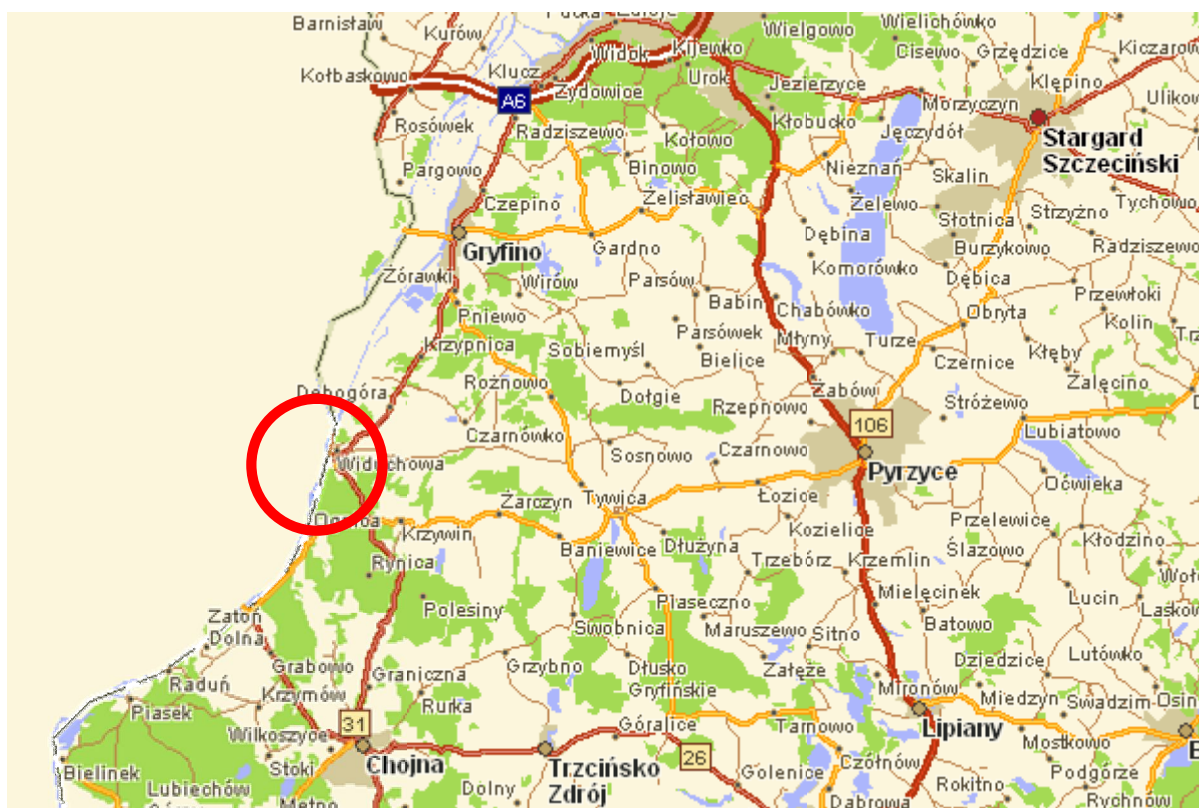
Gmina Widuchowa położona jest w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w środkowo – zachodniej części powiatu gryfińskiego. Graniczy ona od strony północnej z gminą Gryfino, od strony wschodniej z gminą Banie, od strony południowej z gminą Chojna, natomiast od strony zachodniej przez rzekę Odrę z Republiką Federalną Niemiec. Jest jedną ze 114 gmin województwa i jedną z 9 gmin powiatu gryfińskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 210 km². W skład gminy wchodzi 14 jednostek osadniczych. Siedzibą gminy jest miejscowość Widuchowa – (położenie geograficzne N 53°07' E 14°22'), która liczy 1377 mieszkańców. Ogółem liczba mieszkańców zamieszkujących gminę Widuchowa wynosi 5.570 (stan na 31.12.2012 roku) co jest wynikiem przeciętnym na tle innych gmin regionu.

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy należą: droga krajowa nr 31, droga wojewódzka nr 122 oraz zelektryfikowana linia kolei normalnotorowej relacji Kostrzyń – Szczecin.

W układzie sieci powiązań drogowych Gmina Widuchowa zajmuje szczególną pozycję. Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacji drogowej jak np. droga krajowa nr 31 relacji Szczecin – Słubice oraz droga wojewódzka nr 122 relacji Krajnik – Pyrzyce. Gmina posiada ok. 112 km (wszystkich) dróg - powiatowych i gminnych. Drogi te wymagają modernizacji i planowana jest ich stopniowa modernizacja oraz ciągle prace naprawcze.

Poniżej pokazano położenie miejscowości Widuchowa w powiecie gryfińskim:

źródło: opracowanie własne na podstawie <http://mapa.szukacz.pl>

Gminę Widuchowa zamieszkuje 5.591 osób (stan w dniu 31.12.2011 r. wg danych GUS), w tym 1.768 kobiet w wieku produkcyjnym 15 – 59 lat tj. 31,62 % oraz 2.099 mężczyzn w wieku 15 – 64 lata tj. 37,54%. Średnia gęstość zaludnienia jest niska i wynosi 26,7 osób na 1 km². Liczba mieszkańców poszczególnych wsi wchodzących w skład gminy jest zróżnicowana i jedynie wieś Widuchowa można uznać jako dużą, podczas gdy pozostałe to małe i średnie miejscowości.

Zmiany liczebności lokalnej społeczności w ostatnich 5 latach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 1. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem i przedziału wiekowe

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY						
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci						
ogółem						
ogółem	osoba	5541	5533	5542	5601	5591
mężczyźni	osoba	2775	2757	2760	2796	2800
kobiety	osoba	2766	2776	2782	2805	2791
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej						
ogółem	osoba	1004	978	959	958	951
mężczyźni	osoba	507	498	501	484	482
kobiety	osoba	497	480	458	474	469
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni						

ogółem	osoba	3796	3808	3831	3889	3867
mężczyźni	osoba	2045	2047	2038	2101	2099
kobiety	osoba	1751	1761	1793	1788	1768
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	osoba	741	747	752	754	773
mężczyźni	osoba	223	212	221	211	219
kobiety	osoba	518	535	531	543	554
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	%	22,6	22,0	21,7	21,4	21,2
w wieku produkcyjnym	%	64,0	64,5	64,8	65,1	65,0
w wieku poprodukcyjnym	%	13,4	13,5	13,6	13,5	13,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Jak wynika z zestawienia liczba mieszkańców gminy w badanym okresie miała generalnie tendencje wzrostu. Od roku 2007 do roku 2011 zanotowano wzrost o 50 mieszkańców, tj. o 0,90 %. Jest to bardzo pozytywny trend pokazujący, że do Gminy powracają osoby młode w wieku produkcyjnym, a jednocześnie zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym.

Jedyną tendencję spadku ilości osób w poszczególnych latach widać w grupie dzieci najmłodszych – w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) gdzie zauważalny jest spadek z 1.004 dzieci w roku 2007 do 951 osób w roku 2011. Jest to spadek w wysokości 53 osób tj. o ponad 5 % całej liczbie dzieci w badanym wieku.

Przy wyraźnym spadku dzieci w wieku 14 lat i mniej zauważono jednak pozytywny trend wśród dzieci od 0 do 5 lat, gdzie w przeciągu ostatniego 5 –lecia zauważalny jest wzrost z 342 dzieci w roku 2008 do 377 w roku 2011 tj. o ponad 10 %. Sytuacja ta stała się w badanym okresie zauważalna w całej Polsce, co jest prawdopodobieństwem zakładania rodzin przez osoby z tzw. wyżu demograficznego. To ich chęć zakładania rodzin stała się jednym z elementów widocznego trendu. Ma na to także wpływ powrotów z migracji zagranicznych w celu zakładania rodzin.

W tabeli widać także systematyczny wzrost ogólnej liczby ludności gminy w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co jest wynikiem zadawalającym dla Gminy. Ludność zamieszkała w gminie wykazuje jednak równowagę płci, chociaż analiza zróżnicowania w poszczególnych grupach wiekowych wykazuje pewną deformację. Uwidacznia się bowiem niedobór mężczyzn w grupach wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym pozytywnym trendzie wzrostu ilości kobiet w wieku produkcyjnym. Elementem ten wpłynął tym samym na wzrost ilości narodzin w gminie a także ilości w omówionym już trendzie wzrostu dzieci w wieku od 0 do 5 lat.

Charakterystycznym również zjawiskiem dla gminy są migracje. W ostatnich latach widać nieznaczny odpływ ludności z obszaru gminy. Ujemne saldo migracji spowodowane jest przede wszystkim poszukiwaniem pracy przez młodych mieszkańców, której nie mogą znaleźć na terenie Gminy bądź w gminach ościennych. W ostatnim pięcioleciu pojawiły się także migracje zewnętrzne w ilości 5 osób.

Pozytywnym zjawiskiem stał się również trend zwiększającej się ilości zameldowań z miast. Świadczyć może o tym zwiększenie w gminie inwestycji infrastrukturalnych oferujących tym samym dostęp do usług oferowanych także w mieście.

Poniższa tabela wskazuje podział ludności w omawianych grupach wiekowych na przestrzeni lat 2007 – 2011.

Tab. 2. Migracje na pobyt stały gminne, wg płci, typu i kierunku – lata 2007 – 2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku						
zameldowania ogółem						
ogółem	osoba	69	66	39	66	60
mężczyźni	osoba	-	-	14	24	33
kobiety	osoba	-	-	25	42	27
zameldowania z miast						
ogółem	osoba	37	45	24	47	30
mężczyźni	osoba	-	-	8	20	16
kobiety	osoba	-	-	16	27	14
zameldowania ze wsi						
ogółem	osoba	28	20	14	18	25
mężczyźni	osoba	-	-	6	3	13
kobiety	osoba	-	-	8	15	12
zameldowania z zagranicy						
ogółem	osoba	4	1	1	1	5
mężczyźni	osoba	-	-	0	1	4
kobiety	osoba	-	-	1	0	1
wymeldowania ogółem						
ogółem	osoba	77	61	53	64	76
mężczyźni	osoba	-	-	22	31	35
kobiety	osoba	-	-	31	33	41
wymeldowania do miast						
ogółem	osoba	55	43	32	51	48
mężczyźni	osoba	-	-	13	24	21
kobiety	osoba	-	-	19	27	27
wymeldowania na wieś						
ogółem	osoba	22	18	21	13	24
mężczyźni	osoba	-	-	9	7	12
kobiety	osoba	-	-	12	6	12
wymeldowania za granicę						
ogółem	osoba	0	0	0	0	4
mężczyźni	osoba	-	-	0	0	2
kobiety	osoba	-	-	0	0	2
saldo migracji						
ogółem	osoba	-8	5	-14	2	-16

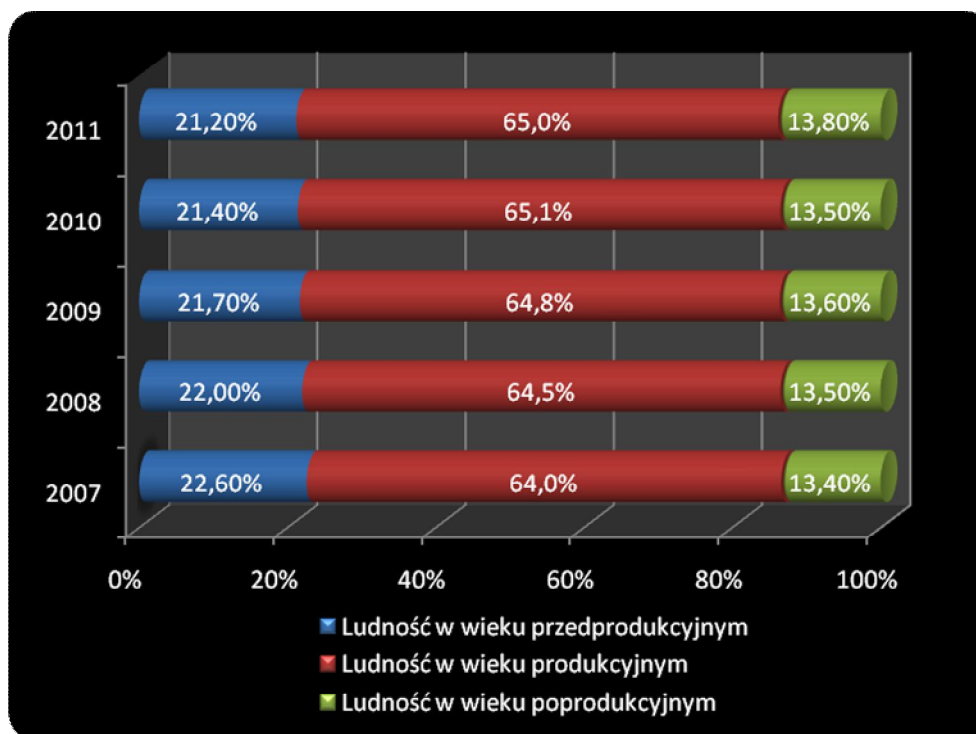
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

W ostatnich 5 latach zanotowano trwałą tendencję wzrostu udziału osób w wieku produkcyjnym w społeczności Gminy Widuchowa – stan na grudzień 2007 roku wskazuje, że ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 64 % ogólnej liczby mieszkańców, wykazując w każdym roku wzrost o ok. 0,5

%, aby w roku 2011 osiągnąć poziom 65 % całej ilości mieszkańców. Zwiększył się z także odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, przy niemal niezmienionym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych za lata 2007 -2011

Na terenie gminy Widuchowa stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie 10 % jeżeli mowa o ludności w wieku produkcyjnym. Na dzień 31.10.2012 zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryfinie było 429 osób. Jak widać w poniższej tabeli Gmina Widuchowa w porównaniu do innych Gmin Powiatu gryfińskiego ma jedną z niższych stóp bezrobocia. Wpływ na to ma zdecydowana poprawa warunków życia mieszkańców Gminy, rozwój obszarów związanych z infrastrukturą a także możliwość znalezienia pracy w gminach sąsiednich. Jednak poważnym problemem jest ciągle istnienie bezrobocia niezarejestrowanego, tzw. ukrytego, co związane jest między innymi z posiadaniem gospodarstw rolnych poniżej 2 ha przeliczeniowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, właściciele takich gospodarstw mogą zarejestrować się jako osoby bezrobotne, lecz tego nie robią.

Ponad połowa bezrobotnych to kobiety (58,27%). Niekorzystnym zjawiskiem jest także duży udział bezrobotnych pozostających bez pracy więcej niż 12 miesięcy, wynosi on bowiem 49,51 %, jak również duży jest udział osób w wieku 18 – 44 lat (produkcyjnym) - 67,56 %.

Ciągle jeszcze głównymi przyczynami bezrobocia jest:

- restrukturyzacja gospodarki,
- regres gospodarczy w sektorze rolniczym i innych gałęziach gospodarki,
- brak kapitału inwestycyjnego zarówno własnego, jak i obcego oraz zasobów pieniężnych.

Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma również stopień wykształcenia ludności. Głównym problemem bezrobocia jest brak miejsc pracy na terenie Gminy i w jej otoczeniu. Przy obecnym braku ofert pracy stałej dla wielu bezrobotnych, zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych jest jedyną realną szansą na przetrwanie, chociaż na pewien czas trwania bezczynności zawodowej. Umożliwia to otrzymanie dochodów z pracy, a w konsekwencji uzyskanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Ożywienie gospodarcze terenów wiejskich, walka z bezrobociem oraz tworzenie nowych miejsc pracy stały się najważniejszymi celami działania Gminy. Proces przechodzenia od polityki rolnej do wielofunkcyjnego rozwoju wsi jest szansą dla ludności wiejskiej.

W Gminie Widuchowa liczba pracujących w 2011 r. zmalała w stosunku do 2007r. o 43 osoby, co wynika z analizy spadku bezrobocia na tym obszarze (źródło danych: GUS). Podstawowe prawidłowości w kształtowaniu się liczby pracujących są następujące:

- znaczny wzrost liczby zatrudnionych w rolnictwie, w przemyśle i w budownictwie,
- znaczny spadek liczby pracujących w handlu, usługach i w transporcie,
- niewielki wzrost liczby pracujących w obsłudze nieruchomości i firm,
- niewielki spadek liczby zatrudnionych w edukacji,
- znaczny spadek liczby pracujących w ochronie zdrowia.

Uzasadnione wydaje się twierdzenie, że w najbliższych latach wystąpi zmiana struktury zatrudnienia na korzyść sektorów o charakterze usługowym.

W Gminie Widuchowa, w porównaniu z sąsiednimi gminami jest wysoki udział pracujących w przemyśle (ok. 47 %) oraz znaczący udział pracujących w rolnictwie. Pierwsze zjawisko świadczy o dobrze rozwiniętym przemyśle, przy niewielkim aktualnie poziomie inwestowania. Drugie zaś to wynik istnienia dużych, nowoczesnych gospodarstw rolnych zatrudniających siłę najemną.

Wyraźnie załamał się rynek pracy w handlu i ochronie zdrowia, przy czym pierwsze zjawisko wiąże się z likwidacją wielu małych sklepów i hurtowni zaś drugie - z reformą służby zdrowia w Polsce. Wystąpiło także zjawisko redukcji zatrudnienia w tradycyjnych branżach przemysłu.

Na różnicę między zasobami pracy a wielkością zatrudnienia składają się bezrobotni zarejestrowani, bezrobotni nierejestrowani bądź pracujący w tzw. szarej strefie, jak też osoby zatrudnione, nie ujęte w bieżącej sprawozdawczości statystycznej.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych nie wpływa na spadek bezrobocia. Przypuszczać należy, że szereg podmiotów gospodarczych zawiesza bądź kończy działalność, powodując wzrost bezrobocia, a statystyka nie nadąża z ujawnianiem tego faktu.

Poniżej przedstawiono informację o bezrobociu w przekroju Miast i Gmin leżących na terenie powiatu gryfińskiego, a także tendencję kształtowania się bezrobocia w Gminie Widuchowa na przełomie lat 2007 – 2011.

Tab. 3. Bezrobocie w Gminie Widuchowa w latach 2007 – 2011 (dane z końca każdego roku), w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

	Lata				
	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba bezrobotnych	427	342	452	421	419
Wskaźnik bezrobocia	12%	9,6%	12,7%	11,7%	11,6%

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie

Tab. 4. Bezrobocie w Gminie Widuchowa w roku 2012 (dane z października br.)

Bezrobotni wg gmin					
Miasto / Gmina	Ogółem		zamieszkali na wsi		Wskaźnik bezrobocia
	razem	kobiety	Razem	kobiety	
Gmina Banie	429	250	429	250	10%
Gmina Stare Czarnowo	166	108	166	108	6,5%
Gmina Widuchowa	395	223	395	223	10,9%
Miasto i Gmina Cedynia	380	192	243	120	13%
Miasto i Gmina Chojna	1104	609	669	380	12%
Miasto i Gmina Gryfino	1362	791	538	332	6,3%
Miasto i Gmina Mieszkowice	515	284	284	159	10,6%
Miasto i Gmina Moryń	319	175	227	129	10,8%
Miasto i Gmina Trzcińsko – Zdrój	407	204	239	126	11,2%
Powiat Gryfiński	5077	2836	3190	1827	9,1%

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie

Ciągle jeszcze dość wysokie bezrobocie pozostaje wśród kobiet, które często poświęcają się rodzinie i domowi rezygnując z własnych ambicji i marzeń. W ostatnich latach udział kobiet w strukturze bezrobotnych kształtował się następująco:

- 2007r. – 280 kobiet bezrobotnych na 427 osób bezrobotnych ogółem tj. 65,57 %
- 2008r. – 224 kobiety bezrobotne na 342 osoby bezrobotne ogółem tj. 65,5 %
- 2009r. - 253 kobiety bezrobotne na 452 osoby bezrobotne ogółem tj. 55,97 %
- 2010r. - 232 kobiety bezrobotne na 421 osób bezrobotnych ogółem tj. 55,11 %
- 2011r. - 250 kobiet bezrobotnych na 419 osób bezrobotnych ogółem tj. 59,67 %

Głównym problemem rynku pracy w Gminie jest sprostanie w najbliższym pięcioleciu popytowi na miejsca pracy, generowanemu przez wysoką stopę bezrobocia i wkraczaniem młodych ludzi na rynek pracy. Do tej pory zauważalne jest negatywne zjawisko wyjazdów zagranicznych w poszukiwaniu pracy. Tendencja ta powoduje zmniejszającą się liczbę specjalistów w różnych dziedzinach, których już w chwili obecnej w Polsce i Gminie brakuje. Dlatego też chcąc, aby młodzi ludzie, którzy są przyszłością gminy pozostawali należy stworzyć odpowiednie warunki do rozwoju własnych inicjatyw, oferowania atrakcyjnych stanowisk za godziwą pensję jak również dostarczenie infrastruktury odpowiadającej oczekiwaniom mieszkańców. Mając dostęp do bazy rekreacyjno – sportowej rodzice nie będą wysyłać swoich dzieci do innych miast, sami także pozostaną na miejscu ciesząc się z oferowanych przez Gminę warunków. Widząc w gminie tendencję do spadku bezrobocia należy uczynić z tego dodatkowy atut polepszających się warunków życia jej mieszkańców. W takich sytuacjach powszechne staje się inwestowanie posiadanych zasobów pieniężnych. Najlepiej jeżeli będą to inwestycje w Gminie Widuchowa.

Należy zwrócić uwagę, że najlepszym sposobem przeciwdziałania bezrobociu jest wspieranie przedsiębiorczości i prowadzenie polityki prozatrudnieniowej, gdyż aktywność zawodowa warunkuje samowystarczalność rodzin, a tym samym zmniejsza zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

2.2. Infrastruktura społeczna

Edukacja

W Gminie Widuchowa istnieją 2 szkoły: Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzywinie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Widuchowej i Publiczne Gimnazjum w Widuchowej działające razem jako Zespół Szkół. Ogółem do szkół podstawowych i gimnazjum uczęszcza 519 uczniów. Od kilku lat liczba uczniów zmniejsza się. W roku szkolnym 2012/2013 Szkoła Podstawowa w Krzywinie posiada 12 oddziałów, do których uczęszczało 98 uczniów pod dydaktyczną opieką 20 nauczycieli.

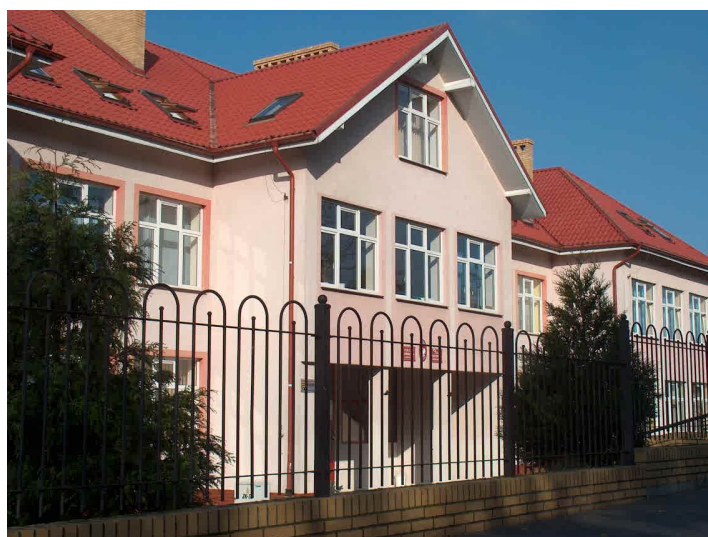
Szkoła w Krzywinie w ostatnich latach przeszła gruntowaną modernizację, a w ostatnich dniach została także oddana do użytku nowoczesna sala gimnastyczna dla dzieci z łącznikiem do budynku szkoły podstawowej.

Przy Szkole Podstawowej, w tym samym budynku działa również oddział przedszkolny do którego uczęszcza 25 dzieci. Ma osobne wejście i osobne pomieszczenia. W tej samej miejscowości, z uwagi na zgłaszane potrzeby stworzono także punkt przedszkolny dla 25 dzieci.

Zespół Szkół w Widuchowej działa od 1 września 2003 r. w budynku przy ul. Barnima III, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum. Pod okiem 50 nauczycieli uczy się 171 gimnazjalistów i 250 uczniów w szkole podstawowej. Plac wokół budynku Szkoły jest zagospodarowany

- powstał zespół boisk do gier zespołowych i lekkoatletyki. Szkoła jest budynkiem o bardzo nowoczesnych rozwiązaniach technicznych, tj.: kotłownia olejowa ogrzewająca cały kompleks szkolny oraz dogrzewanie wody w okresie letnim z wykorzystaniem energii słonecznej przetworzonej za pomocą

kolektorów słonecznych zamontowanych na dachu budynku. Zespół Szkół posiada własną salę gimnastyczną z trybunami na ponad 200 osób. Obiekt zawiera pełno wymiarowe boisko do piłki ręcznej oraz możliwość przystosowania sali do trzech boisk do koszykówki, jak również trzech do siatkówki. Sala gimnastyczna posiada dwa magazynki na sprzęt sportowy oraz cztery szatnie

z natryskami. Obiekt posiada także salę do gimnastyki korekcyjnej. Placówka wyposażona jest również w bardzo dobrą bazę stołową, z której poza dziećmi szkolnymi korzystają mieszkańcy Widuchowej.

Przy Szkole Podstawowej w Widuchowej stworzono także oddział przedszkolny do którego uczęszcza 47 dzieci.

Przy Zespole Szkół prowadzona jest świetlica dla dzieci oczekujących na lekcje i odjazd do domu. Wysoki odsetek - 72% uczniów dojeżdża do Szkoły z kilkunastu miejscowości należących do obwodu Zespołu Szkół.

Zespół Szkół w Widuchowej jest największą i najlepiej wyposażoną placówką oświatową w gminie.

Poniżej przedstawiono zestawienie obrazujące zmianę liczebności uczniów w szkołach na terenie Gminy Widuchowa w latach 2007 – 2011

Tab. 5. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w Gminie Widuchowa w latach 2007 - 2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE						
Szkoły podstawowe ogółem						
ogółem	ob.	3	2	2	2	2
pomieszczenia szkolne	pom.	30	27	27	27	27
oddziały w szkołach	-	22,00	19,00	18,00	18,00	18,00
uczniowie	osoba	392	369	371	367	348
absolwenci	osoba	90	83	65	59	71
uczniowie - mężczyźni						
ogółem	osoba	207	186	188	189	177
prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	osoba	207	186	188	189	177
uczniowie - kobiety						
ogółem	osoba	185	183	183	178	171

prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	osoba	185	183	183	178	171
absolwenci						
ogółem	osoba	90	83	65	59	71
prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	osoba	90	83	65	59	71
absolwenci - mężczyźni						
ogółem	osoba	37	48	38	32	32
prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	osoba	37	48	38	32	32
absolwenci - kobiety						
ogółem	osoba	53	35	27	27	39
prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	osoba	53	35	27	27	39
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE						
Gimnazja ogółem						
ogółem	ob.	1	1	1	1	1
pomieszczenia szkolne	pom.	13	13	13	13	13
oddziały w szkołach	-	11,00	11,00	11,00	11,00	9,00
uczniowie	osoba	247	243	228	206	187
absolwenci	osoba	82	86	74	66	79
SKOLARYZACJA						
Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)						
współczynnik skolaryzacji brutto						
szkoły podstawowe	%	97,76	93,18	94,40	95,32	91,82
gimnazja	%	94,64	95,67	94,61	90,75	89,47
współczynnik skolaryzacji netto						
szkoły podstawowe	%	96,51	91,67	92,62	91,69	87,60
gimnazja	%	93,87	94,09	87,14	84,58	82,78
KOMPUTERYZACJA						
Komputery w szkołach podstawowych i gimnazjach						
komputery w szkole						
ogółem	szt	65	69	74	77	77
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szt	45	46	46	50	50
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szt	20	23	28	27	27
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów						
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	18,67	16,77	16,86	16,68	15,82
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	24,70	20,25	19,00	17,17	15,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Na terenie Gminy istnieje także Gminne Przedszkole w Widuchowej, które funkcjonuje od 1971 r., a w obecnym budynku przy ul. Tatrzńskiej istnieje od 1981r. Jest to wolno stojący budynek zaadaptowany na potrzeby dzieci, do którego bezpośrednio przylega duży ogród. Organem prowadzącym Przedszkole jest Gmina Widuchowa, a nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Zachodniopomorski Kurator Oświaty.

Do przedszkola na dzień dzisiejszy uczęszcza średnio 73 dzieci (dane z Gminy Widuchowa, stan na 2012r.) w wieku od 3-6 lat.

Struktura organizacyjna przedszkola obejmuje 4 oddziały wiekowe:

- I- oddział 3-4 latki,
- II- oddział 5-latki,
- III- oddział 6-latki,
- IV- oddział 6-latki.

Dzienny czas pracy poszczególnych oddziałów jest różny, dostosowany do potrzeb rodziców oraz dowozów dzieci. Wychowaniem przedszkolnym objęte są dzieci z 12 okolicznych miejscowości, którym dowozy i odwozy do placówki zapewnia nieodpłatnie Urząd Gminy. Placówka czynna jest od poniedziałku do piątku od godz. 7-16.

Przedszkole stwarza możliwość żywienia wszystkim dzieciom. Rodzice dzieci mają możliwość wyboru ilości posiłków. Na dzień dzisiejszy rodzice nie wnoszą żadnych opłat związanych z opieką i wychowaniem oraz realizacją obowiązkowego przygotowania rocznego 6-latków -płacą jedynie za „wsad do kotła”.

Kultura, kultura fizyczna i sport.

Sfera działalności kulturowej w gminie jest na wysokim poziomie. W Gminie Widuchowa działają dwie biblioteki obejmujące Gminną Bibliotekę Publiczną w Widuchowej wraz z filią w Krzywinie.

Gminna Biblioteka Publiczna w Widuchowej od września 2000 roku działa w Zespole Szkół w Widuchowej i jest placówką skomputeryzowaną. Biblioteka nie jest jednak powiązana ze szkołą i posiada odrębny budżet. Od 01 stycznia 2006r. biblioteka jest Instytucją Kultury.

W bibliotece zatrudnionych jest 2 pracowników pełnoetatowych i księgową na 1/8 etatu. Na dzień 31.12.2011r. biblioteka posiada 860 czytelników, a roczne wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz sięgają 14.000 woluminów. Księgozbiór wewnątrz biblioteki udostępniany był w ilości 4.600 woluminów. Biblioteka posiada 22.846 woluminów ogółem. Od stycznia 2005r w Bibliotece działa Czytelnia Internetowa z trzema stanowiskami dla czytelników, gdzie dostęp do Internetu jest bezpłatny.

Druga Biblioteka – Filia Krzywińska działa w miejscowości Krzywin od lutego 2002r. jest skomputeryzowana i działa w budynku Szkoły Podstawowej. Zatrudniony jest tam jeden pracownik pełnoetatowy. Na dzień 31.12.2011r. obiekt posiada ok. 640 czytelników. Roczne wypożyczenia na zewnątrz wynoszą 9.000 woluminów, na miejscu w bibliotece 6.900 woluminów. Księgozbiór Biblioteki ogółem wynosi ponad 13 tys. woluminów.

Poniżej zestawiono dane statystyczne dotyczące bibliotek w Gminie Widuchowa za ostatnie 5 lat:

Tab. 6. Kultura w Gminie Widuchowa w ciągu lat 2007 - 2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
BIBLIOTEKI						
Placówki biblioteczne						
biblioteki i filie	ob.	2	2	2	2	2
pracownicy bibliotek	osoba	3	3	3	4	4
księgozbiór	wol.	37121	35951	36473	33994	34931
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1424	1444	1204	1209	1205
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	20839	19148	18461	17919	18182
punkty biblioteczne ogółem	ob.	1	0	0	0	0
Biblioteki - wskaźniki						
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	1847	2767	2771	2801	2796
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	6699,3	6497,6	6581,0	6069,3	6247,7
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	256	261	218	215	215
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	14,6	13,3	15,0	14,8	15,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

W przeciągu ostatnich lat (2007-2011) w Gminie Widuchowa nastąpiły znaczące zmiany w sferze kultury. W związku z oczekiwaniami mieszkańców obszar ten zaczął się dość intensywnie rozwijać na obszarach wiejskich. Z pomocą środków własnych, ale także pozabudżetowych (w tym unijnych) udało się wyremontować lub wybudować i doposażyć świetlice wiejskie niemal we wszystkich miejscowościach w Gminie, a mianowicie:

- **Dębogóra** – na terenie miejscowości istnieje obiekt kulturowy (świetlica wiejska) oddany do użytku w 2009r. Podczas remontu wymieniono okna i drzwi wejściowe. Pomalowano ściany wewnątrz świetlicy i wykonano boazerię z płyty OSB. Przeprowadzono prace remontowe na poddaszu oraz ułożono kostkę brukową przed budynkiem. Wszystkie te prace znacząco poprawiły estetykę budynku, jak również poprawiły możliwości wykorzystania świetlicy przez mieszkańców. Z końcem 2012 roku zostało zrealizowane zadanie polegające na ogrodzeniu świetlicy i placu zabaw oraz zakupu wyposażenia. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

- **Żarczyn** - na terenie miejscowości Żarczyn istnieje stworzona świetlica wiejska jako obiekt kulturowy, w którym mieszkańcy mogą się spotkać. W roku 2011 wykonany został generalny remont placówki, przy udziale środków zewnętrznych z programu PROW działanie „Odnowa i rozwój wsi”, który objął prace:

- roboty remontowe dachu
- roboty remontowe elewacyjne
- ocieplenie budynku świetlicy
- roboty remontowe parteru budynku

- roboty remontowe w piwnicy
- instalacje wodociągowe
- instalacje kanalizacyjne

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia dla świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

Poniżej przedstawiono fotografie obrazujące stan przed inwestycją i po jej zakończeniu:

Źródło zdjęć: archiwum Gminy Widuchowa

- **Rynica** - na terenie miejscowości Rynica istnieje świetlica wiejska, która w ostatnim czasie została wyremontowana nakładem środków własnych. W marcu 2009 podczas remontu wymieniono okna, drzwi zewnętrzne, naprawiono schody zewnętrzne i zamontowano schody na poddasze. Poprawiono stan tynków wewnątrz świetlicy oraz pomalowano ściany i wykonano boazerię z płyty OSB. Pomalowano również podłogę oraz ułożono glazurę w pomieszczeniu WC. Dzięki remontowi świetlica zyskała na estetyce.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

- **Ognica** - na terenie miejscowości Ognica istnieje stworzona świetlica wiejska jako obiekt kulturowy, w którym mieszkańcy mogą się spotkać. Jest to obiekt w którym w roku 2011 został wykonany gruntowny remont przy udziale środków zewnętrznych z programu PROW działanie „Odnowa i rozwój wsi”.

W ramach prac wykonano między innymi:

- roboty remontowe dachu
- roboty remontowe elewacyjne
- ocieplenie budynku świetlicy
- roboty remontowe sali gimnastycznej
- roboty remontowe pozostałych pomieszczeń
- umieszczenie rur centralnego ogrzewania w podłodze

- instalacje kanalizacyjne
- instalacje elektryczne
- instalacje wodociągowe.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na ogrodzeniu świetlicy i placu zabaw oraz zakupu wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

W miejscowości działa także Koło Gospodyń Wiejskich jako organizacja pozarządowa. Celem statutowym KGW jest reprezentacja potrzeb oraz obrona zawodowych i społecznych interesów kobiet wiejskich i ich rodzin, inicjacja i współdziałanie w rozwoju i upowszechnianiu kultury na wsi, w kultywowaniu folkloru, rękodzieła i sztuki ludowej.

Działa tu również Ochotnicza Straż Pożarna, której celem statutowym jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z PSP, organami samorządowymi i innymi podmiotami, a także udział w akcjach ratowniczych.

Poniżej przedstawiono fotografie obrazujące stan przed inwestycją i po jej zakończeniu:

Źródło zdjęć: archiwum Gminy Widuchowa

- **Pacholeta** - na terenie miejscowości Pacholeta istnieje stworzona świetlica wiejska jako obiekt kulturowy, w którym mieszkańcy mogą się spotkać. W roku 2011 został wykonany gruntowy remont obiektu, przy współudziale środków z Programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”. W skład robót weszły następujące elementy:

- roboty remontowe dachu i poddasza
- roboty remontowe elewacyjne
- ocieplenie budynku świetlicy
- roboty remontowe parteru budynku
- roboty remontowe w piwnicy
- instalacje wodociągowe

- instalacje kanalizacyjne
- instalacje elektryczne
- ogrzewanie

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

Poniżej przedstawiono fotografie obrazujące stan przed inwestycją i po jej zakończeniu:

Źródło zdjęć: archiwum Gminy Widuchowa

- **Żelechowo** - na terenie miejscowości Żelechowo istnieje stworzona świetlica wiejska jako obiekt kulturowy, w którym mieszkańcy mogą się spotykać. W ostatnim czasie stworzono w tej świetlicy także punktu informacji i szkoleń dla rolników. W zamyśle jest także aby działała ona jako punkt informacji turystycznej i punkt biblioteczny. Dzięki sprawnej i efektywnej pracy pracowników Urzędu Gminy Widuchowa zostały pozyskane środki wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. Projekt inwestycyjny pod nazwą „Wzrost znaczenia kultury na wsi - rozbudowa świetlicy wiejskiej w Żelechowie” został zrealizowany w roku 2011 przy współudziale dofinansowania z Unii Europejskiej. Dzięki temu mieszkańcy Żelechowa zyskali nowoczesną świetlicę wiejską, dzięki czemu w dużo pełniejszym zakresie realizowana jest podaż usług kulturalnych i oświatowych.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

Poniżej przedstawiono fotografie obrazujące stan przed inwestycją i po jej zakończeniu:

Źródło zdjęć: archiwum Gminy Widuchowa

- **Kłodowo** - na terenie miejscowości Kłodowo istnieje świetlica wiejska, wyremontowana w 2009 roku nakładem środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy Widuchowa. Obecnie świetlica jest obiektem zmodernizowanym, ulokowanym w centralnym miejscu w miejscowości. Podczas remontu wymieniono drzwi i okna, zamontowano schody wejściowe na poddasze. Odnowiono elewację budynku oraz odmalowano ściany wewnątrz. Wyremontowano również instalację wodociągowo – kanalizacyjną. Wszystkie te prace znacząco poprawiły estetykę budynku, jak również zwiększyły możliwości wykorzystania świetlicy przez wszystkich mieszkańców. Obiekt ten wykorzystywany jest do prowadzenia różnego rodzaju spotkań, konferencji oraz szkoleń dla miejscowej ludności.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

- **Marwice** - na terenie miejscowości Marwice istnieje świetlica wiejska, wyremontowana w 2009 roku nakładem środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy Widuchowa. Podczas remontu odnowiono elewację budynku oraz wymieniono pokrycie dachu. Odmalowano ściany wewnątrz budynku, wykonano również kilka mniejszych prac. Wymieniono również okna oraz drzwi zewnętrzne, wykonano ganek. Prace te wpłynęły na poprawę estetyki oraz użytkowania świetlicy wiejskiej w Marwicach.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na ogrodzeniu świetlicy i placu zabaw oraz zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

- **Czarnówko** - na terenie miejscowości Czarnówko istnieje świetlica wiejska, wyremontowana w roku 2009 nakładem środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy Widuchowa. Podczas remontu wymieniono drzwi i okna, wymieniono przewody elektryczne. Odnowiono elewację budynku oraz odmalowano ściany wewnątrz. Wyremontowano również instalację wodno – kanalizacyjną. Wszystkie te prace znacząco poprawiły estetykę budynku, jak również zwiększyły możliwości wykorzystania świetlicy przez wszystkich mieszkańców.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

- **Bolkowice** - Na terenie miejscowości Bolkowice istnieje świetlica wiejska, wyremontowana w 2009 roku nakładem środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy Widuchowa. Podczas remontu odnowiono elewację zewnętrzną budynku oraz pomalowano ściany wewnątrz świetlicy i wykonano boazerię z płyty OSB. Zamontowano parapety oraz grzejniki, wykonano również betonową opaskę wokół budynku.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na zakupie wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

- **Lubicz** - na terenie miejscowości Lubicz istnieje świetlica wiejska, wyremontowana nakładem środków finansowych pochodzących z budżetu Gminy Widuchowa. Podczas remontu wymieniono drzwi i okna, wymieniono przewody elektryczne. Odnowiono elewację budynku oraz odmalowano ściany wewnątrz. Wyremontowano również instalację wodno – kanalizacyjną. Wszystkie te prace znacząco poprawiły estetykę budynku, jak również zwiększyły możliwości wykorzystania świetlicy przez wszystkich mieszkańców.

Z końcem 2012 roku zrealizowano zadanie polegające na ogrodzeniu świetlicy i placu zabaw oraz zakupu wyposażenia do świetlicy. Jest to kolejny projekt finansowy z programu PROW „Odnowa i rozwój wsi”.

W miejscowości działa także Koło Gospodyń Wiejskich jako organizacja pozarządowa. Celem statutowym KGW jest reprezentacja potrzeb oraz obrona zawodowych i społecznych interesów kobiet wiejskich i ich rodzin, inicjacja i współdziałanie w rozwoju i upowszechnianiu kultury na wsi, w kultywowaniu folkloru, rękodzieła i sztuki ludowej.

- **Krzywin** - na terenie miejscowości Krzywina nie istnieje świetlica wiejska. Wszelkie imprezy organizowane w miejscowości odbywają się w remizie OSP, gdzie działa Ochotnicza Straż Pożarna.

W miejscowości działa także Koło Gospodyń Wiejskich jako organizacja pozarządowa. Celem statutowym KGW jest reprezentacja potrzeb oraz obrona zawodowych i społecznych interesów kobiet wiejskich i ich rodzin, inicjacja i współdziałanie w rozwoju i upowszechnianiu kultury na wsi, w kultywowaniu folkloru, rękodzieła i sztuki ludowej.

- **Widuchowa** – na terenie miejscowości brak jest świetlicy wiejskiej a wszelkie spotkania odbywają się w Sali konferencyjnej Urzędu Gminy Widuchowa. W najbliższej przyszłości w zamyśle władarzy gminy jest budowa widuchowskiego domu kultury. W miejscowości działa także Ochotnicza Straż Pożarna, której celem statutowym jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z PSP, organami samorządowymi i innymi podmiotami, a także udział w akcjach ratowniczych.

W gminie co roku organizowane są liczne imprezy, które na stałe wpisały się w kalendarz. Przy ich organizacji Gmina współpracuje z innymi instytucjami. Są to między innymi:

- Święto Kapusty,
- Dożynki Gminne,
- Dni Integracji Osób Niepełnosprawnych,
- Ekojarmark,
- Festiwal Zuzia i Piosenki Angielskiej,
- Jasełka,
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- Ferie zimowe,
- uroczyste spotkanie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Widuchowej,
- Dzień Babci i Dziadka,
- Ferie z piosenką,
- Dzień Matki,
- wyjazdy autokarowe, rowerowe, zajęcia w Ośrodku w okresie wakacyjnym, imprezy lokalne,
- Dzień Niepodległości,
- Sylwester.

Na terenie gminy działa kilka klubów sportowych. Niektóre posiadają już długą tradycję, powstają jednak również nowe. Wiele z nich odnosi znaczące sukcesy nie tylko lokalne, ale również ogólnokrajowe.

Są to:

1. KS „Łabędź- Gryfhurt” Widuchowa – piłka nożna, liga okręgowa i sekcja piłki siatkowej, kl. A. Celem statutowym organizacji jest rozwój różnych dyscyplin sportowych oraz stałe podnoszenie jego poziomu, organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym i społecznym gminy.
2. LZS „Orzeł” Żelechowo – piłka nożna, kl.B. Celem statutowym organizacji jest rozwój różnych dyscyplin sportowych oraz stałe podnoszenie jego poziomu, organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym i społecznym gminy.
3. KS „Czarni” Czarnówko – piłka nożna, kl.A. Celem statutowym organizacji jest rozwój różnych dyscyplin sportowych oraz stałe podnoszenie jego poziomu, organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym i społecznym gminy.

4. Krzywiński Ludowy Uczniowski Klub Sportowy - piłka nożna, kl.B. Celem statutowym organizacji jest rozwój różnych dyscyplin sportowych oraz stałe podnoszenie jego poziomu, organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym i społecznym gminy.
5. Gminny Uczniowski Klub Sportowy w Widuchowej – organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów poprzez różnorodne formy aktywności ruchowej. Celem statutowym organizacji jest planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów oraz uczestnictwo w imprezach sportowych.
6. UKS „Pro- Team” Żarczyn – piłka nożna, kl. B. Celem statutowym organizacji jest organizowanie życia sportowego swoich podopiecznych w zakresie piłki nożnej.

Przy Zespole Szkół w Widuchowej oraz przy Szkole Podstawowej w Krzywiniu jest sala gimnastyczna dostępna w godzinach popołudniowych, także dla chętnych mieszkańców Gminy. Dużym zainteresowaniem cieszą się rozgrywki piłki siatkowej.

Obszary, w których realizowane są działania obejmujące kulturę fizyczną, to wychowanie fizyczne, rekreacja i turystyka, rehabilitacja ruchowa oraz sport.

Zaplecze sportowo-rekreacyjne gminy tworzy:

- sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Widuchowej oddana do użytku w 2002 r. Obiekt zawiera pełno wymiarowe boisko do piłki ręcznej oraz możliwość przystosowania sali do trzech boisk do koszykówki, jak również trzech do siatkówki. Sala gimnastyczna posiada dwa magazynki na sprzęt sportowy oraz cztery szatnie z natryskami. Obiekt posiada także salę do gimnastyki korekcyjnej. Placówka wyposażona jest również w bardzo dobrą bazę stołówkową, z której poza dziećmi szkolnymi korzystają mieszkańcy Widuchowej. Ponadto plac wokół budynku Szkoły jest zagospodarowany - powstał zespół boisk do gier zespołowych i lekkoatletyki.
- sala gimnastyczna oraz łącznik z budynkiem istniejącej szkoły podstawowej w Krzywiniu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną wybudowana w latach 2009-2012. Koszt całkowity inwestycji wyniósł 2,5 mln zł a część środków (783,3 tys. zł.) Gmina pozyskała z Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. Długość wybudowanej sali gimnastycznej wyniosła 26,76 m a szerokość 15,06 m. Sala posiada zaplecze i jest połączona z budynkiem istniejącej szkoły podstawowej łącznikiem wraz z niezbędną infrastrukturą związaną z budynkiem oraz zagospodarowaniem terenu w niezbędne elementy do prawidłowego funkcjonowania obiektu (pochylnia dla osób niepełnosprawnych, dojścia i dojazdy utwardzone, miejsca postojowe dla samochodów osobowych, zieleń ozdobna). Powierzchnia zabudowy wyniosła 637,57 m², powierzchnia użytkowa – 895,88 m².

- kompleks boisk sportowych w Widuchowej, wybudowanych w ramach programu "Moje Boisko - Orlik 2012 (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz zapleczem sanitarno-szatniowym) w latach 2010-2011 o wartości 1,25 mln zł. Część środków (309 tys. zł.) została pozyskana z Ministerstwa Sportu i Turystyki, a także z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (333 tys. zł.). W ramach inwestycji wykonano:

a) boisko do piłki nożnej o wymiarach 30,0m x 62,0m o powierzchni 1860m² (pole gry 26,0m x 56,0m) o nawierzchni syntetycznej typu „sztuczna trawa” wraz z wyposażeniem (bramki aluminiowe mocowane w tulejach – 2 sztuki, siatki do bramek – 2 sztuki)

b) boisko wielofunkcyjne o wymiarach: 19,1m x 32,1m o powierzchni 613,11m² (pole gry 15,1m x 28,1m) wraz z podbudową o powierzchni poliuretanowej. Zakupiono także wyposażenie (dla boiska do piłki koszykowej: obręcz do koszykówki standard i siatka do obręczy – 2 szt., tablicę do koszykówki epoksydowa o wym. 105 x 180cm – 2 szt., mechanizm regulacji wysokości – 2 szt., konstrukcję do koszykówki dwusłupową, montowaną w tulejach – 2 sztuki oraz dla boiska do piłki siatkowej: słupki do siatkówki, aluminiowe, wielofunkcyjne (badminton, tenis, siatkówka) – 2 szt., siatka do siatkówki – 1 szt. Cały teren boisk ogrodzono, oświetlono, wykonano chodniki a także zamontowano monitoring gwarantujący uczestnikom bezpieczeństwo użytkowania a jednocześnie chroniące obiekty przed ewentualnymi aktami wandalizmu.

Promowanie zdrowego stylu życia i uczestnictwa w kulturze fizycznej jest ciągle jednym z ważniejszych zadań Gminy. Z powstałych obiektów korzystać może zarówno młodzież jak i dzieci zamieszkujące Gminę, osoby dorosłe, ale także działająca od 15 lat na terenie miejscowości Krzywin – Krzywińska Liga Biegów Przełajowych. Jest ona największym wydarzeniem sportowo-kulturalnym w Gminie Widuchowa o ustalonej renomie. Dotychczas odbyło się 30 edycji imprezy, które przeprowadzane są regularnie dwa razy w roku. Wiosenna edycja na przełomie kwietnia i maja, a jesienna edycja na przełomie września i października.

Krzywińska Liga Biegów Przełajowych z całą pewnością jest jedną z największych imprez dla dzieci, młodzieży i nie tylko w województwie zachodniopomorskim, ale też należy do największych tego typu w Polsce. Tradycyjnie podczas każdej imprezy frekwencja oscyluje w przedziale 900-1200 uczestników przy udziale 45-60 placówek oświatowych (szkoły podstawowe, gimnazja, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, centra kształcenia i wychowania oraz szkoły ponadgimnazjalne). Uczestnicy rekrutują się głównie z terenów wiejskich i małomiasteczkowych trzech okolicznych powiatów: gryfińskiego, pyrzyckiego i myśliborskiego. Bardzo często bierze udział także młodzież spoza tego terenu: ze Szczecina, Stargardu, Chociwła, Dobrej Nowogardzkiej i Choszczna. W ramach zapoczątkowanej w 1998 roku współpracy przygranicznej swój udział w imprezie zaznaczyły

zorganizowane grupy z niemieckich szkół i klubów sportowych (Prenzlau, Pinnow, Angermunde, Passow).

Potrzeby inwestycyjne i remontowe to:

- modernizacja boiska do piłki nożnej w m. Widuchowa,
- modernizacja boiska do piłki nożnej w m. Żelechowo,
- modernizacja boiska do piłki nożnej w m. Czarnówko,
- budowa boiska do piłki nożnej w m. Krzywini,
- budowa boiska do piłki nożnej w m. Lubicz,
- budowa boiska do piłki nożnej w m. Żarczyn.

Turystyka i rekreacja

Bazę wypoczynkową na terenie Gminy zapewnia znajdujący się koło Żelechowa Ośrodek Wypoczynkowy „Kielbiczne”. Ośrodek położony jest nad brzegiem jeziora, wśród lasów. Oferuje wczasowiczom możliwość całodziennego wyżywienia, korzystania z placu zabaw dla dzieci, wypożyczenia sprzętu wodnego oraz całosezonowego wędkowania i grzybobrania. Bazę stanowią jedno i dwuosobowe domki turystyczne wyposażone w węzeł sanitarny, a także pole namiotowe z sanitariatami. Dzięki urozmaiconej ofercie ośrodka i jego rozwiniętej infrastrukturze zapewnia on zarówno możliwość przyjazdu weekendowego jak i rodzinnego wypoczynku długoterminowego.

Ponadto rzeka Odra przepływająca przez Widuchową stwarza możliwość wybudowania tam w przyszłości przystani jachtowej lub mariny.

Do obiektów o znaczeniu sportowym należy pełnowymiarowa hala sportowa przy szkole podstawowej w Widuchowej z trybunami na 120 osób, zespół zewnętrznych boisk sportowych w Widuchowej oraz oddana niedawno do użytku sala gimnastyczna przy SP w Krzywini. W planach rozwojowych Gminy dodatkowo planuje się budowę i modernizację boisk sportowych na

terenie miejscowości Krzywini, Żelechowo, Lubicz i Czarnówko i dalej całej Gminy w miarę zgłaszanych potrzeb.

Na terenie Gminy znajduje się jedno gospodarstwo agroturystyczne i ekologiczne FRYKAS w Marwicach zajmujące się także produkcją serów i twarogów z mleka koziego. Innych obiektów na

terenie Gminy nie ma, co powinno skierować obszar działań gminy w kierunku edukacji mieszkańców dotyczącej prowadzenia tego typu działalności. Stanowiłoby to szansę na aktywizację zawodową środowisk wiejskich i zmniejszenia ukrytego bezrobocia agrarnego na obszarach wiejskich w gminie.

Korzystając ze sprzyjających warunków przyrodniczo – krajobrazowo - kulturowych, gmina powinna postawić na zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej (ukierunkowanej głównie na wypoczynek letniskowy), w celu pełnego wykorzystania swojego potencjału turystycznego.

Poniżej przedstawiono zestawienie obrazujące obiekty zbiorowego zakwaterowania za lata 2007 – 2011 w Gminie Widuchowa

Tab. 7. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w Gminie Widuchowa w ciągu lat 2007 - 2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA						
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania wg rodzajów						
ogółem						
obiekty ogółem VII	ob.	1	1	2	1	1
obiekty całoroczne VII	ob.	0	0	1	0	0
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	92	93	106	100	100
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	0	0	6	0	0
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	503	469	532	497	443
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	34	36	57	3	10
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	0	0	97	0	0
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII w obiektach hotelowych	-	0	0	15	0	0
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	2608	2083	2554	2083	1814
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	291	286	310	42	88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Przez teren gminy przechodzą dwa szlaki turystyczne. Czerwony szlak turystyczny prowadzący z Radziszewa do Mieszkowic oraz szlak od Dolnej Odry w kierunku Nowego Czarnowa przez Pacholęta do Lubicza. Z Lubicza szlak biegnie połą drogą i wschodnim brzegiem jeziora Lipienko, dalej na południe po zachodniej części jeziora Kłodowskiego przez drogę Kłodowo – Krzywin w kierunku zachodniej strony jeziora Kielbicz, w kierunku wsi Polesiny.

Obecnie na terenie gminy długość szlaków turystycznych wynosi 22 kilometry. W maju 2003 została oddana do użytku ścieżka rowerowa: Pacholęta – Marwice – Widuchowa – Ognica – Rynica – Krzywin. Przebiega ona w głównej mierze wzdłuż odcinka rzeki Odry. Stanowi ona część Trasy Nadodrzańskiej biegnącej od Szczecina do Kostrzyna. Ponadto będzie ona stanowić część sieci międzypaństwowej, gdyż podobna ścieżka rowerowa znajduje się także po stronie niemieckiej.

W roku obecnym zostały wytyczone dwa szlaki – czerwony i czarny w porozumieniu z gminą Banie. Są to:

Szlak czarny relacji Banie – Baniewice – Żelechowo – Krzywín

Jest to szlak liniowy biegnący przez część Gminy Widuchowa. Początek szlaku w Baniach (Plac Jagielloński). Przebieg szlaku pozwala na połączenie ze szlakiem „Południowym” (niebieskim) na terenie Gminy Widuchowa, co umożliwi wjazd na szlak „Zielona Odra” w miejscowości Ognica. Na terenie mamy zabytkowe kościoły wiejskie w Baniewicach, Żelechowie i Krzywiniu, Kaplicę p.w. św. Jerzego oraz basztę prochową z XIVw. w Baniach. Ponadto przejazd drogami polnymi i leśnymi (o twardej nawierzchni) i możliwości odpoczynku nad Jeziorem Kielbicze w Ośrodku Wypoczynkowym Kielbicze.

Szlak kończy się w miejscowości Krzywín w miejscu styku ze szlakiem niebieskim „Południowym” Gminy Widuchowa. Długość szlaku wynosi 19,0 km.

Szlak czerwony: Banie – Lubanowo – Babinek – Czarnówko – Pacholęta

Jest to również szlak liniowy przebiegający przez północno-zachodnią część Gminy Banie. Początek szlaku w centrum Bani (Plac Jagielloński). Przejazd na dystansie do Lubanowa to drogi polne i leśne biegnące w terenie nieco pofałdowanym o dość dużym wglądzie w krajobraz (liczne małe jeziora tzn. „wypiska” wzdłuż trasy). Ponadto na trasie znajdują się zabytkowe kościoły wiejskie z XIII w. w Lubanowie i Babinku oraz kościoły w Czarnówku i Pacholętach. Ciekawym miejscem odpoczynku jest dobrze zagospodarowana tzw. stacja myśliwska na czwartym kilometrze od Bań. Szlak kończy się na przystanku PKP Pacholęta w miejscu styku ze szlakiem niebieskim „Północnym” Gminy Widuchowa. Długość szlaku wynosi 20,0 km.

Aby poprawić warunki turystów i uatrakcyjnić pobyt w Gminie Widuchowa zrealizowany został projekt polegający na budowie miejsc postojowych z zadaszeniem i wyposażeniem a także ustawienie rzeźb promujących Gminę przy szlaku turystycznym w Gminie Widuchowa – w miejscowościach: Krzywín, Marwice, Ognica, Pacholęta, Rynica, Widuchowa, Żelechowo. Jest to kolejne zadanie finansowane z PROW „Odnowa i rozwój wsi”. Zakres robót objął prace:

- Wykonanie placu z kostki betonowej
- Montaż drewnianej wiaty turystycznej
- Montaż drewnianego ławo stołu
- Montaż metalowego stojaka na rowery
- Montaż drewnianej osłony śmietnika
- Montaż tablicy informacyjnej

- Wykonanie rzeźb promujących w Żelechowie („Rolnika”), Ognicy („Ogrodnika”) Widuchowej („Rybaka”) i Krzywiniu („Bartnika”).

Na terenie Gminy Widuchowa istnieje także znaczna ilość zabytków kulturowych. Do najbardziej interesujących zabytków na terenie Gminy należą XVIII – wieczne domy mieszkalne o zabudowie ryglowej przy ulicy Grunwaldzkiej 23-25 w Widuchowej, secesyjna willa nr 8 – siedziba Gminy i neoklasycystyczna willa nr 9 – siedziba poczty. Ponadto obiektem wartym uwagi jest kamieniczka z przełomu XIX/XX wieku (dawniej restauracja).

Stodoły (suszarnie tytoniu) ryglowe bądź murowane z lat 60-tych XVIII-XX wieku stanowią jeden z najcenniejszych przykładów zabudowy ryglowej na terenie Pomorza Zachodniego.

Oprócz tego na terenie gminy występuje wiele XIII i XV wiecznych kościołów, będących sakralnymi zabytkami architektury średniowiecznej oraz zabytkowych obiektów objętych ochroną konserwatorską a także liczne stanowiska archeologiczne.

Możliwości rozwoju funkcji rekreacyjno – turystycznej w oparciu o warunki naturalne w granicach gminy są ogromne. Zarówno istnienie Dorzecza Odry, jezior Kielbicz i Lubicz jak i dogodne połączenia komunikacyjne są ogromnym atutem gminy. Odpowiednie zagospodarowanie turystyczne stworzy możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej również poza letnim sezonem turystycznym (leśniczówki, gajówki). Dostępność puszczy, atrakcyjność krajobrazu oraz korzystny mikroklimat stwarzają możliwości zagospodarowania terenów dla różnych form turystyki (ścieżki rowerowe, piesze, konne, ścieżki dydaktyczne, punkty widokowe, zagospodarowanie obszarów wodnych).

Dlatego też w najbliższych latach Gmina Widuchowa zamierza inwestować także w turystykę, zwłaszcza wodną, która poprawi i wzbogaci możliwości rozwoju całego obszaru również w zakresie współpracy międzynarodowej. Szczegóły inwestycyjne zostały przedstawione w opracowaniu w punkcie 4 dotyczącym planów inwestycyjnych na najbliższe lata.

Ochrona zdrowia

Świadczenia zdrowotne w Gminie są realizowane na ogół na zadowalającym poziomie, choć wiele osób krytycznie ocenia nie utrzymywanie standardów systemowych.

Generalnie zdaje egzamin system oparty o lekarza rodzinnego, dlatego powinien on być nadal intensywnie rozwijany. Sposób organizacji służby zdrowia często nie zapewnia rzeczywistej całodobowej opieki medycznej (poza Widuchową).

W Gminie Widuchowa funkcjonują dwie przychodnie rodzinne w Widuchowej i Krzywiniu. Zarówno przychodnia w Widuchowej i Krzywiniu są oddziałami Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Rodzinnej w Mieszkowicach.

Przychodnie mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia Oddział Szczecin.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej świadczy usługi medyczne dla ok. 4200 mieszkańców Gminy.

Zbyt mała jest liczba zakładów opiekuńczych leczniczych i pielęgniarских oraz brak zakładu opieki paliatywnej. Słabo są też rozwinięte formy opieki stacjonarnej, takie jak: opieka dzienna, chirurgia "jednego dnia", hospitalizacja domowa.

Poziom finansowania opieki stomatologicznej, brak lekarzy stomatologów w szkołach utrudnia i ogranicza dostęp do usług stomatologicznych.

Niezbędne jest wspieranie przez Gminę działań umożliwiających poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych.

Programy promocyjne i profilaktyczne są wprowadzane jedynie pod warunkiem uzyskania na ten cel dodatkowych środków finansowych. Istnieje konieczność objęcia uczniów aktywną opieką medyczną i profilaktyką zdrowotną.

Budowanie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Gminy wymaga podejmowania, wspólnie z władzami powiatu, działań w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów uzależnienia jak i w zakresie rozwoju profilaktyki i promocja zdrowia.

Współpraca z władzami powiatu w zakresie stworzenia systemu rozwoju profilaktyki, usprawnienia wczesnej diagnostyki i promocji zdrowia ma na celu:

- zmniejszenie ryzyka wystąpienia tzw. chorób cywilizacyjnych,
- ograniczenie możliwości wystąpienia chorób zakaźnych,
- ograniczenie szkód zdrowotnych związanych z niewłaściwymi warunkami i trybem życia mieszkańców.
- zwiększenie efektywności leczenia nowotworów., cukrzycy oraz chorób układu krążenia.

Brak jest na rynku firm ubezpieczeniowych i alternatywy dla kas chorych zapewniającej obniżanie kosztów własnych jednostek ochrony zdrowia.

Tab. 8. Placówki ochrony zdrowia w Gminie Widuchowa w latach 2007 - 2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
PLACÓWKI AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ (STAN W DNIU 31 XII)						
Zakłady opieki zdrowotnej						
ogółem	ob.	2	2	2	2	2
niepubliczne	ob.	2	2	2	2	2
praktyki lekarskie na wsi	ob.	0	1	1	1	2
Podstawowa opieka zdrowotna						
porady ogółem						
ogółem	jd	19220	16236	22110	16606	16660
APTEKI I PUNKTY APTECZNE						
Punkty apteczne						
punkty apteczne	ob.	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Opieka i pomoc społeczna

Zwiększająca się ilość problemów społecznych, a także ich specyfika, uzależniona od typu społeczeństwa, jak i warunków prawno-ekonomicznych, stawiają Gminę Widuchowa przed niezwykle trudnym zadaniem. Od efektywności rozwiązywania problemów społecznych zależy bowiem funkcjonowanie społeczności lokalnej. Pełnię osiąga ona, gdy jest w stanie skutecznie realizować swoje cele oraz zaspokajać potrzeby swych członków na różnych płaszczyznach.

W zakresie pomocy społecznej Gmina Widuchowa realizuje zadania własne i zlecone.

Do najważniejszych zadań własnych gminy realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu,
- przyznawanie zasiłków w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad osobą ciężko chorą,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- załatwianie formalności związanych z pogrzebem osoby samotnej lub bezdomnej,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i podnoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb Gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenia zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- GOPS w Widuchowej również przyznaje i wypłaca świadczenia rodzinne w ramach zadań zleconych.

Mając na celu potrzebę ochrony najsłabszych mieszkańców Gminy Widuchowa w ramach lokalnych systemów wsparcia planuje się:

- dożywianie dzieci i młodzieży szkolnej z rodzin o małym dochodzie,
- w systemie wsparcia środowiskowego osób starszych i niepełnosprawnych świadczenie usług opiekuńczych domowych oraz półstacjonarnych w ośrodkach wsparcia typu dom dziennego pobytu, klub seniora,
- profilaktyka społeczna jako system działań zapobiegających występowaniu różnych odmian patologii – opracowywanie programów profilaktycznych szczególnie dla grup wykluczenia społecznego jak długotrwale bezrobotni, opuszczający zakłady karne, bezdomni, alkoholicy.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Widuchowej zatrudnionych jest 7 osób z tego 2 osoby na $\frac{3}{4}$ etatu.

Do zadań gminy o charakterze obligatoryjnym należy m.in. :

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
- 2) przyznawanie i wypłacanie macierzyńskich zasiłków okresowych
- 3) przyznawanie i wypłacanie macierzyńskich zasiłków jednorazowych

W roku 2011 charakterystyka udzielonego wsparcia przedstawiała się następująco :

Łącznie w ramach zadań zleconych i własnych GOPS otrzymał kwotę 965.614 zł.

Udzielono pomocy w następujących formach:

- zasiłki stałe – dla 73 osób na kwotę 246.425,00 zł.

- zasiłek okresowy ogółem – dla 148 osób/rodzin na kwotę 132.019,00 zł.
- dożywianie dzieci w szkołach + zasiłki z PPD, w tym:
  - dożywianie dzieci w szkołach i posiłki innych – dla 207 osób na kwotę 138.571,00 zł.
  - posiłki z PPD dla 80 osób/ rodzin na kwotę 36.222,00 zł.
- inne zasiłki celowe i specjalne celowe – na kwotę 78.969,00 zł., w tym specjalne celowe na dla 20 osób/ rodzin na kwotę 4.582,00 zł.
- ubezpieczenie zdrowotne dla 54 osób na kwotę 18.917,00 zł.
- odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej za 10 osób na kwotę 208.324,00 zł.
- usługi opiekuńcze dla 25 osób na kwotę 104.985,00 zł.

Ogółem z pomocy skorzystało 321 rodzin tj. 851 osób

Poniżej przedstawiono także zestawienie wydatków jako zadania zlecone GOPS :

Tab. 9. Zestawienie wydatków jako zadania zlecone GOPS w Widuchowej w roku 2011

Rodzaj zasiłku (świadczenia, pomoc)	rok 2011
	kwota
dodatki mieszkaniowe	85.723
świadczenia rodzinne i opiekuńcze	1.927.109
składki zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	15.350
składki społeczne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	55.526
fundusz alimentacyjny	296.762

źródło danych: sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widuchowej za rok 2011

Podstawowym powodem przyznania pomocy społecznej jest ubóstwo i bezrobocie. Polskie ubóstwo nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji finansowej, lecz zaczyna nabierać cech trwałości. Bardzo niepokojące jest zjawisko popadania w ubóstwo rodzin, które pomimo aktywności zawodowej osiągają bardzo niskie dochody. Obserwujemy też zjawisko dziedziczenia biedy.

Przyczyny ubóstwa można podzielić na: długotrwałą chorobę, alkoholizm, inwalidztwo oraz rodzinne sieroctwo, wielodzietność, samotność, bezrobocie i coraz częściej starość.

Budownictwo mieszkaniowe

Sytuacja mieszkaniowa w gminie nie odbiega zasadniczo od gmin sąsiadujących, jeśli chodzi o standard i wyposażenie. Głównym rodzajem budownictwa jest budownictwo indywidualne.

Stopień wyposażenia mieszkań w instalacje - takie jak: wodociąg, ustęp splukiwany, łazienka, centralne ogrzewanie stanowi standard. Mieszkania wyposażone są głównie w gaz propan-butan w butlach.

Dystans, jaki dzieli gminę od innych gmin i miast w zakresie wyposażenia mieszkań, jest średni. Mieszkania zwodociągowane są w około 96%.

Wiek zasobów mieszkaniowych jest zróżnicowany i prawie 3/4 przypada na okres po 1945 r. Stan techniczny budynków mieszkalnych można ogólnie ocenić jako dobry, choć wiele z nich nie spełnia wszystkich wymogów technicznych. Spośród ogółu budynków zdecydowana większość to budynki jednorodzinne.

Ruch budowlany z roku na rok powiększa się czego powodem jest rosnąca cena gruntów i materiałów budowlanych. Brak uzbrojonych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe dodatkowo hamuje jego rozwój na terenie gminy. Ocenia się, że ok. 90 % budownictwa mieszkaniowego w gminie ma charakter wyłącznie odtworzeniowy, a istniejące budynki są rozbudowywane i modernizowane.

Charakter architektoniczny budynków mieszkalnych nie wyróżnia się cechami budownictwa regionalnego i jest najczęściej w formie mało interesującej repliki budownictwa miejskiego, choć dostępność nowych rozwiązań architektonicznych powoduje z roku na rok poprawę atrakcyjności wyglądu budynków oraz zastosowanych rozwiązań.

Zasoby mieszkaniowe w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011 przedstawia poniższa tabela:

Tab. 10. Budownictwo mieszkaniowe w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE						
Mieszkania oddane do użytkowania						
ogółem						
mieszkania	mieszk.	7	2	6	3	5
izby	izba	44	7	30	16	31
powierzchnia użytkowa	m2	1285	144	787	451	564
komunalne						
mieszkania	mieszk.	0	2	0	0	0
izby	izba	0	7	0	0	0
powierzchnia użytkowa	m2	0	144	0	0	0
indywidualne						
mieszkania	mieszk.	7	0	6	3	5
izby	izba	44	0	30	16	31
powierzchnia użytkowa	m2	1285	0	787	451	564
Budynki nowe oddane do użytkowania						
ogółem						
ogółem	bud.	3	1	7	4	8
mieszkalne	bud.	2	0	5	3	5
niemieszkalne	bud.	1	1	2	1	3
powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych	m2	331	0	674	451	564
powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych	m2	14	67	1091	19	391
kubatura nowych budynków ogółem	m3	1721	295	13091	2362	4414

kubatura nowych budynków mieszkalnych	m3	1688	0	3616	2275	2972
budownictwo indywidualne						
ogółem	bud.	3	1	7	4	7
mieszkalne	bud.	2	0	5	3	5
kubatura nowych budynków ogółem	m3	1721	295	13091	2362	3184
kubatura nowych budynków mieszkalnych	m3	1688	0	3616	2275	2972

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

2.3. Podmioty gospodarcze i rolnictwo

Na terenie gminy funkcjonuje 433 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Prawie 96 % z nich należy do sektora prywatnego. Większość z zarejestrowanych firm stanowią podmioty małe, o czym może świadczyć również to, że większość z nich działa w formie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zwiększenie liczby podmiotów po roku 2004 w pewnym stopniu związane było z sytuacją na rynku pracy i poszukiwaniem możliwości prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Innym czynnikiem wpływającym na wspomnianą tendencję była szeroko stosowana praktyka samozatrudnienia, wymuszana przez pracodawców w celu zmniejszenia ich kosztów działalności. Dynamikę wzrostu liczby podmiotów gospodarczych przedstawiono poniżej.

Tab. 11. Podmioty gospodarcze w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON						
Podmioty wg sektorów własnościowych						
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	405	412	416	434	433
sektor publiczny - ogółem	jed.gosp.	12	11	10	11	11
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	jed.gosp.	8	7	7	8	8
sektor prywatny - ogółem	jed.gosp.	393	401	406	423	422
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	323	326	327	342	339
sektor prywatny - spółki handlowe	jed.gosp.	26	26	29	29	30
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	15	13	16	16	16
sektor prywatny - spółdzielnie	jed.gosp.	3	3	3	3	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	10	13	13	13	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Najwięcej podmiotów gospodarczych jest zarejestrowanych w sektorach handlu i drobnych usług – razem ok. 210 firm. Struktura taka ma swoje uzasadnienie w stosunkowo niskich nakładach związanych z rozpoczęciem prowadzenia działalności w wymienionych sektorach i szybkim uzyskiwaniem przychodów. W kolejnych działach liczba jednostek prowadzących działalność jest już znacznie mniejsza na co wskazują powyższe dane.

Podział podmiotów działających w sektorze publicznym i prywatnym, w ostatnich 5 latach przedstawia poniższy wykres:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Wśród najpoważniejszych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy należy wymienić:

Tab. 12. Podmioty gospodarcze w Gminie Widuchowa

Lp.	Podmiot
1.	P.W. „ROJAX” Sp. Jawna
2.	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A.- stacja paliw Widuchowa
3.	Autokarowe Usługi Przewozowe „Ber-Trans” Widuchowa
4.	„Armarol” Sp. z o.o. Lubiczyn

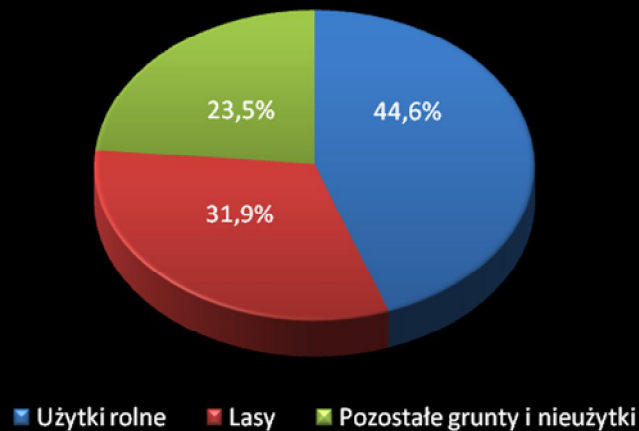
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Widuchowa

Ważnym sektorem gospodarki lokalnej w gminie Widuchowa jest rolnictwo – stanowi ono źródło utrzymania dużej części ludności. Użytki rolne zajmują około 9378 hektarów, co stanowi 44,6 % całej powierzchni Gminy. Większość z nich – 7,665 tys. hektarów - jest wykorzystywana jako grunty orne. Łąki i pastwiska zajmują 1377 hektarów. Pozostałe grunty zajmują 258 ha. Lasy i obszary leśne stanowią niemal 32 % powierzchni Gminy. Strukturę zagospodarowania terenu Gminy Widuchowa ukazano na poniższych wykresach.

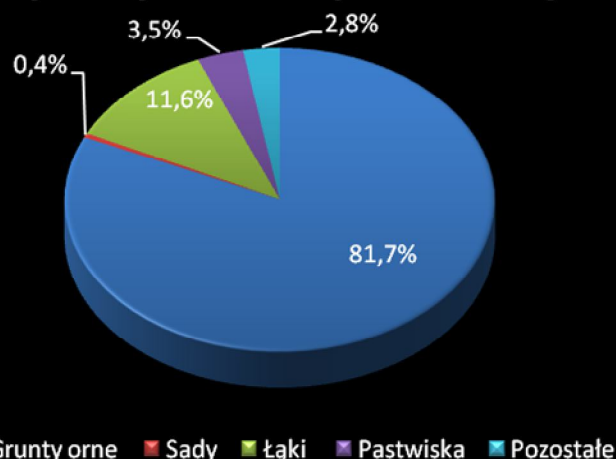

Struktura zagospodarowania terenu gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Widuchowa

Wykorzystanie użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Widuchowa

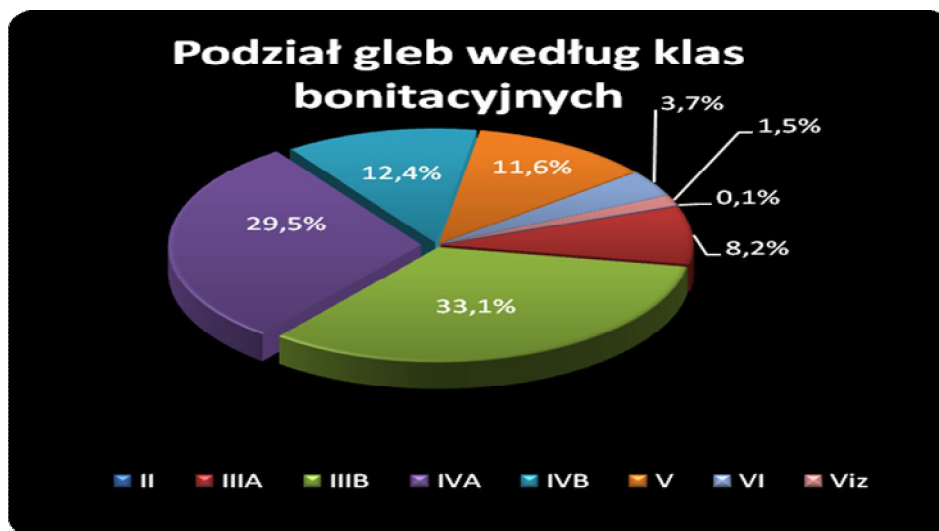
Na terenie Gminy występują gleby żyzne, przeważnie 3-ego do V-ego kompleksu przydatności rolnej.

Obszar Gminy charakteryzuje się występowaniem gleb, pod względem bonitacji gruntów ornych, od IIIa do VIz i pod względem bonitacji użytków zielonych od III do VIz.

Na terenie Gminy Widuchowa wyróżniono następujące typy gleb: bielnicowe i pseudobielnicowe, brunatne właściwe, brunatne wylugowane i kwaśne, czarne ziemie właściwe, czarne ziemie zdegradowane, gleby mułowo – torfowe i torfowo – mułowe, mady, mady glejowe, gleby torfowe

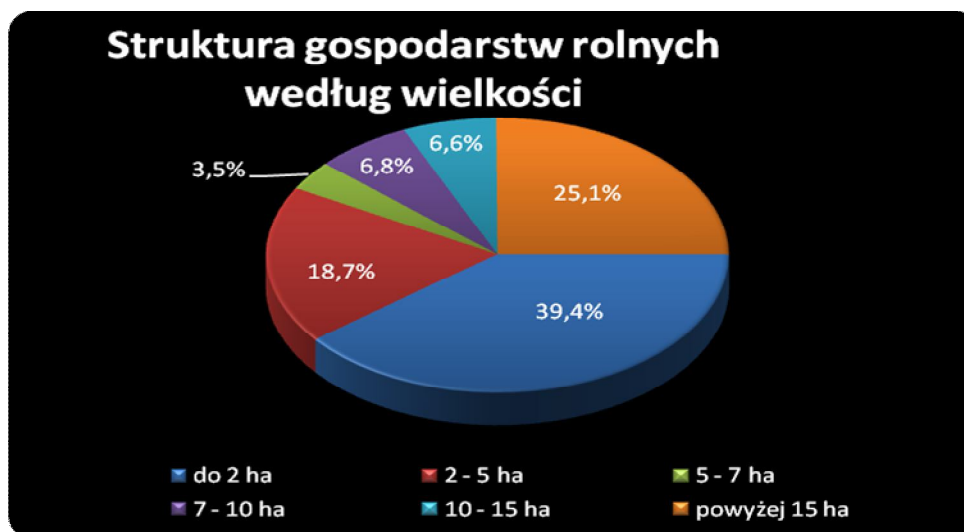

i murszowo – torfowe oraz murszowo – mineralne. Gleby bielicowe i pseudobielicowe zajmują największe powierzchnie we wschodniej części Gminy. Na terenie gminy dominują gleby średniej jakości (klasa IIIb i IVa, IVb, których łączny udział wynosi 75% oraz gleby słabe (V klasa) z 11,6 % udziałem w powierzchni gruntów ornych i najslabsze (VI klasa) – 5,2 %. Gleby średnio dobrej jakości (IIIa) zajmują 8,2%. Gleby orne najlepsze i bardzo dobre na omawianym terenie nie występują. Najlepsze jakościowo gleby występują w części wschodniej Gminy i częściowo w środkowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Widuchowa

Wzrostowi efektywności produkcji rolnej nie sprzyja również utrzymujące się rozdrobnienie gospodarstw rolnych na terenie Gminy. Wśród 546 gospodarstw zaledwie nieco ponad 30% (173) posiada powierzchnię większą niż 10 hektarów, co pozwala na osiągnięcie zysków z efektów skali produkcji rolnej. Można przypuszczać, że gospodarstwa poniżej 5 hektarów, których jest na terenie Gminy aż 317, w znacznej części nie stanowią głównego źródła utrzymania ich właścicieli.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Widuchowa

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie kształtuje się na poziomie około 13,7 ha, co w polskich warunkach jest wynikiem znacznie powyżej średniej krajowej, wynoszącej 9,48 ha. Na tym tle struktura powierzchniowa gospodarstw na obszarze Gminy Widuchowa prezentuje się dość dobrze pomimo zauważalnych problemów związanych z efektywnością produkcji rolnej.

Poniżej zaprezentowano tabelę obrazującą liczbę gospodarstw rolnych w Gminie Widuchowa w poszczególnych jej miejscowościach w latach 2008-2012.

Tab. 13. Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Widuchowa w poszczególnych miejscowościach w latach 2008-2012

Bolkowice					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	0	0	0	0	0
pow. 2 – 5 ha	0	0	0	0	0
pow. 5 – 7 ha	0	0	0	0	0
pow. 7 – 10 ha	0	0	0	0	0
pow. 10 – 15 ha	0	0	0	0	0
pow. 15 ha	1	1	1	1	1
razem	1	1	1	1	1
Dębogóra					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	6	5	5	5	5
pow. 2 – 5 ha	7	6	6	7	7
pow. 5 – 7 ha	3	4	4	4	4
pow. 7 – 10 ha	1	2	2	2	2
pow. 10 – 15 ha	6	6	6	6	6
pow. 15 ha	2	2	2	2	2
razem	25	25	25	26	26
Czarnówko					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	2	2	2	2	2
pow. 2 – 5 ha	0	0	0	0	0
pow. 5 – 7 ha	0	0	0	0	0
pow. 7 – 10 ha	0	0	0	0	0
pow. 10 – 15 ha	0	0	0	0	0
pow. 15 ha	0	0	0	0	0
razem	2	2	2	2	2
Kłodowo					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	10	9	24	29	29
pow. 2 – 5 ha	3	3	5	6	6
pow. 5 – 7 ha	0	0	0	0	0
pow. 7 – 10 ha	2	2	2	2	2
pow. 10 – 15 ha	0	0	0	0	4
pow. 15 ha	4	4	4	4	4
razem	19	18	35	41	45

Krzywín					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	28	29	29	29	30
pow. 2 – 5 ha	13	14	13	13	15
pow. 5 – 7 ha	2	2	2	1	1
pow. 7 – 10 ha	8	9	9	9	8
pow. 10 – 15 ha	4	3	4	4	4
pow. 15 ha	7	6	6	5	8
razem	62	63	63	62	66
Lubicz					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	8	8	8	8	8
pow. 2 – 5 ha	5	4	4	4	4
pow. 5 – 7 ha	0	0	0	0	0
pow. 7 – 10 ha	0	0	0	0	0
pow. 10 – 15 ha	1	1	1	1	1
pow. 15 ha	0	0	0	0	0
razem	14	13	13	13	13
Marwice					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	13	13	13	13	14
pow. 2 – 5 ha	10	10	10	10	11
pow. 5 – 7 ha	1	1	1	1	2
pow. 7 – 10 ha	2	2	2	2	2
pow. 10 – 15 ha	1	1	1	1	1
pow. 15 ha	10	12	12	12	12
razem	37	39	39	39	42
Ognica					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	24	24	23	23	22
pow. 2 – 5 ha	10	10	11	11	11
pow. 5 – 7 ha	3	3	3	3	3
pow. 7 – 10 ha	9	9	9	9	9
pow. 10 – 15 ha	3	3	3	3	3
pow. 15 ha	1	1	1	1	1
razem	50	50	50	50	49
Pacholeta					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	34	30	31	31	30
pow. 2 – 5 ha	11	10	11	11	10
pow. 5 – 7 ha	0	0	0	0	0
pow. 7 – 10 ha	1	1	1	1	1
pow. 10 – 15 ha	2	2	2	2	2
pow. 15 ha	4	3	3	3	3
razem	52	46	48	48	47
Polesiny					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	3	4	4	4	4
pow. 2 – 5 ha	2	2	2	2	1
pow. 5 – 7 ha	2	2	2	2	2
pow. 7 – 10 ha	1	1	1	1	1
pow. 10 – 15 ha	1	1	1	1	0
pow. 15 ha	2	1	1	1	1

razem	11	11	11	11	9
Rynica					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	13	13	12	12	12
pow. 2 – 5 ha	9	9	9	8	9
pow. 5 – 7 ha	0	0	0	0	0
pow. 7 – 10 ha	0	0	0	0	0
pow. 10 – 15 ha	1	1	1	1	1
pow. 15 ha	1	1	1	1	1
razem	24	24	23	22	23
Widuchowa					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	30	30	30	30	31
pow. 2 – 5 ha	10	9	8	9	9
pow. 5 – 7 ha	3	3	3	3	3
pow. 7 – 10 ha	3	2	2	2	2
pow. 10 – 15 ha	3	2	2	2	2
pow. 15 ha	8	7	7	7	7
razem	57	53	52	53	54
Żarczyn					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	9	10	10	11	11
pow. 2 – 5 ha	4	4	4	4	5
pow. 5 – 7 ha	1	1	2	2	2
pow. 7 – 10 ha	2	2	2	2	2
pow. 10 – 15 ha	3	3	3	3	3
pow. 15 ha	5	5	5	5	5
razem	24	25	25	26	27
Żelechowo					
Powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012
od 1 - 2 ha	18	16	17	17	17
pow. 2 – 5 ha	15	14	14	14	14
pow. 5 – 7 ha	2	2	2	2	2
pow. 7 – 10 ha	8	7	7	7	8
pow. 10 – 15 ha	10	11	10	9	9
pow. 15 ha	25	26	26	27	27
razem	78	76	76	76	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Widuchowa

Rolnictwo na terenie Gminy Widuchowa odznacza się niskim poziomem rozwoju infrastruktury, technicznego wyposażenia gospodarstw rolnych. Do najważniejszych czynników naturalnych wywierających decydujący wpływ na produkcję rolną, jej strukturę i wydajność zaliczyć należy warunki klimatyczne i glebowe, rzeźbę terenu oraz stosunki wodne. Istotnym czynnikiem w produkcji rolnej jest właśnie zmiana stosunków wodnych gleb wywołanych działalnością „Dolnej Odry” w Gryfinie.

W ostatnich latach w strukturze zasiewów nie nastąpiły istotne zmiany, a od kilku lat o jej kształcie decydują warunki przyrodnicze i tradycje uprawy. Ogólna powierzchnia zasiewów wynosiła ponad 5,7 tys. ha, w tym zboża ponad 4000 ha a pozostałe uprawy to ziemniaki, warzywa itp. (coraz

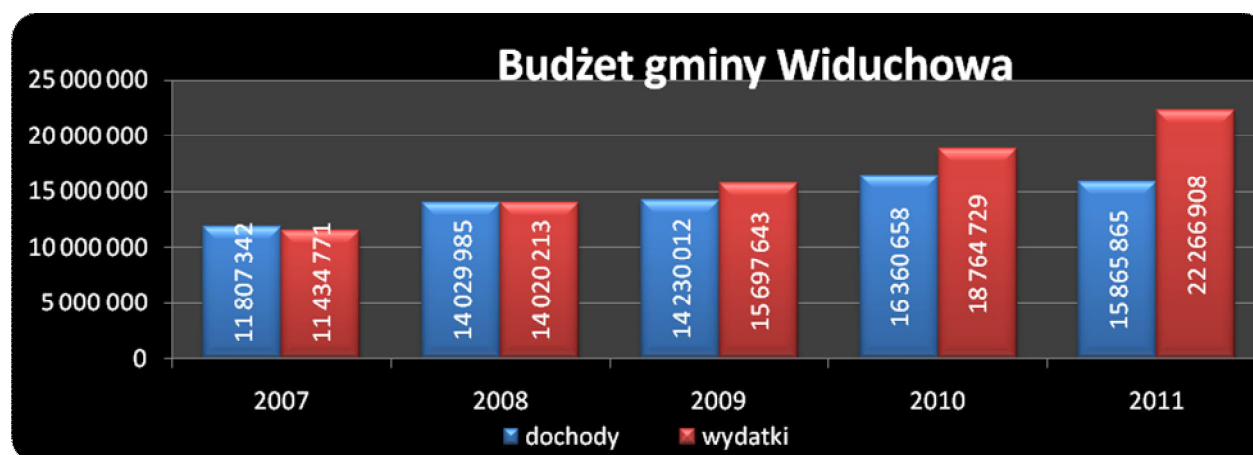
większym zainteresowaniem cieszy się uprawa rzepaku). W uprawie zbóż tradycyjnie największy udział ma pszenica i jęczmień.

Uprawy sadownicze mają marginalne znaczenie, a ich areal uległ zmniejszeniu. Największy udział w produkcji owoców stanowią jabłonie, a przebudowa upraw sadowniczych dotyczy głównie asortymentu odmianowego.

Ocenia się, że produkcja zwierzęca jest w ostatnim czasie mniej opłacalna. Zmalała hodowla bydła mlecznego w małych gospodarstwach ale widać nieznaczny wzrost hodowli bydła w gospodarstwach większych. Oprócz hodowli bydła dużym zainteresowaniem cieszy się również tucz trzody chlewnej i hodowla drobiu. W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej widać rozwój większych gospodarstw rolnych. Małe gospodarstwa nie inwestują w swój rozwój.

2.4. Finanse samorządu

Możliwości stymulowania rozwoju obszaru Gminy w dużym stopniu uzależnione są od wysokości budżetu samorządu gminnego oraz struktury wydatkowania środków ze szczególnym uwzględnieniem celów inwestycyjnych. Kształtowanie się dochodów i wydatków budżetowych Gminy Widuchowa w ostatnich 5 latach przedstawiono na poniższym wykresie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

W latach 2007 – 2011 w Gminie Widuchowa nastąpił okres dynamicznego inwestowania, co zdecydowanie odbiło się na ilości posiadanych środków finansowanych. Samorząd Gminy prowadził zróżnicowaną politykę budżetową. Jedynie rok 2007 i 2008 kończył się niewielką nadwyżką środków finansowych (w roku 2007 – 372,5 tys. zł., w roku 2008 – 9,77 tys. zł.). W pozostałych latach analizy (lata 2009-2011) rok budżetowy zamykano dość znaczącym deficytem finansów publicznych (w roku 2009 – 1,467 mln zł., w roku 2010 – 2,404 mln zł., w roku 2011 – 6,4 mln zł.). Pomimo tego widać racjonalizację wydatków i ich słuszość wydatkowania, na co wskazują liczne inwestycje wskazane w punkcie 4 Strategii. Gmina Widuchowa starała się skorzystać z wszelkich możliwości pozyskiwania

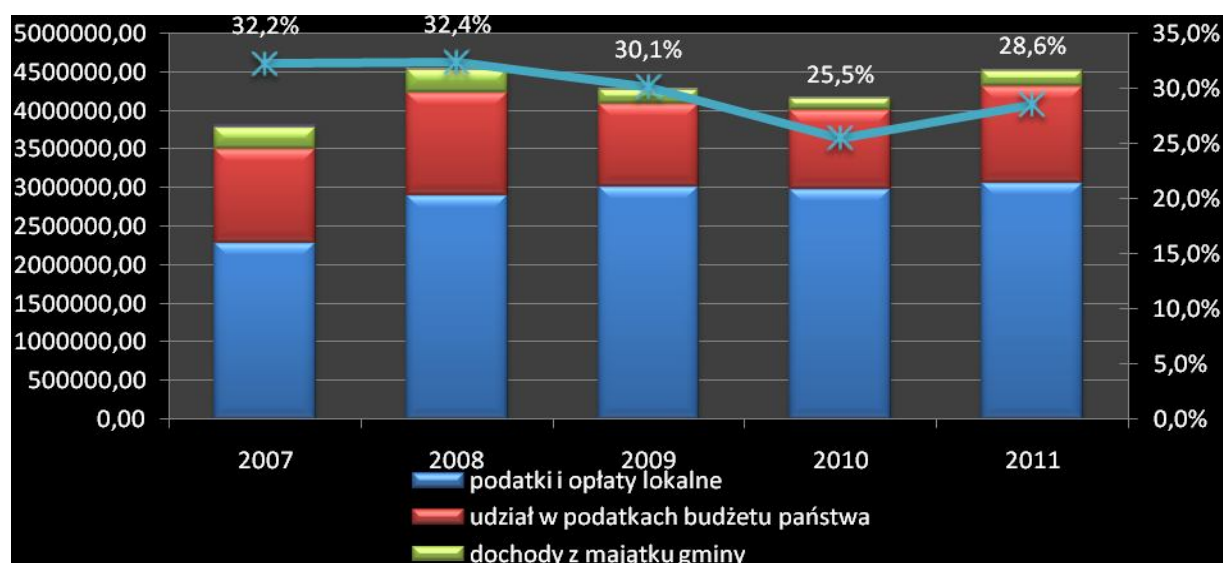

środków pozabudżetowych aplikując do różnych programów z niemal 100 % skutecznością. Miało to tym samym odzwierciedlenie w zmniejszającej się ilości posiadanych zasobów pieniężnych a tym samym rosnącym długiem publicznym. Pomimo tego elementy te w sposób pozytywny wpłynęły na rozwój Gminy, poprawę jej estetyki a także rosnące zadowolenie jej mieszkańców i turystów.

Po stronie dochodów najważniejszą kwestią jest wskaźnik poziomu dochodów własnych Gminy w całości budżetu. Decyduje on o stopniu wpływania samorządu na wysokość środków, które mogą być przeznaczane na cele wybrane przez lokalną społeczność. Na dochody własne Gminy składają się dochody z następujących grup:

- podatki i opłaty lokalne,
- dochody z majątku Gminy,
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa,
- pozostałe dochody.

Udział dochodów własnych Gminy w łącznych dochodach w poszczególnych latach został przedstawiony w poniższym zestawieniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Wskaźnik udziału dochodów własnych w całości wpływów budżetowych znacznie podniósł się w ostatnim okresie osiągając poziom ponad jednej trzeciej wszystkich dochodów. Jest to pozytywna tendencja, świadcząca o wzroście możliwości decydowania przedstawicieli samorządu o celach, na które zostaną wydane środki budżetowe i świadczy o postępującej decentralizacji finansów publicznych zgodnie z ideą samorządności.

Po stronie wydatków budżetu Gminy należy zwrócić uwagę na wygosparowanie środków na inwestycje, zwłaszcza w infrastrukturę techniczną, jako prorozwojowego czynnika prowadzonej polityki

finansowej Gminy. Poniżej przedstawiono zestawienie najważniejszych inwestycji zrealizowanych przez gminę w ostatnich 5 latach.

Tab. 14. Inwestycje zrealizowane w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011

<i>Opis inwestycji</i>	<i>poniesione koszty</i>
Rok 2007	
Budowa wodociągu Wilcze (2005-2008)	12993
Budowa wodociągu Kielbice (2005-2008)	14457
Przebudowa drogi wzdłuż miejscowości Lubicz (2005-2007)	253020,01
Budowa kanalizacji deszczowej w ulicach Sienkiewicza, Mickiewicza, Reymonta w Widuchowej (2006-2008)	25620
Modernizacja ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007-2008)	50487,4
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Żelechowo-Polesiny(2007-2008) -etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007)	5490
Adaptacja pomieszczeń poszkolnych w Ognicy na lokale mieszkalne (2005-2008)	20000
Budowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej w Krzywinie (2006-2009)	11284
Budowa hali sportowej w Krzywinie – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007-2008)	50000
Modernizacja pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywinie (2005-2008)	9211
Budowa toalety dla niepełnosprawnych wraz podjazdem do przychodni zdrowia w Krzywinie – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007)	24400
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Krzywina z przesylem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej (2003-2009)	21569,6
Budowa wiaty na składowisko zużytego sprzętu gospodarstwa domowego – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007-2008)	5000
Rekultywacja składowiska odpadów w Dębogórze (2006-2009) - z tego: Etap I - wykonanie warstwy wyrównawczej	95162,2
Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Żelechowie – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2006-2007)	24400
Razem	623094,21
Rok 2008	
Budowa kanalizacji deszczowej w ulicach Sienkiewicza, Mickiewicza, Reymonta w Widuchowej (2006-2009)	51220
Przebudowa istniejącej ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej w ciąg pieszo jezdny - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007-2008)	49516
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Żelechowo-Polesiny(2008) Etap II wykonawstwo (2008)	1581232,65
Uzbrojenie działek budowlanych przy ul Robotniczej w Widuchowej (2005-2009)	49220

<i>Opis inwestycji</i>	<i>poniesione koszty</i>
Adaptacja pomieszczeń poszkolnych w Ognicy na lokale mieszkalne (2005-2008)	90000
Budowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej w Krzywinie (2006-2009)	44354,66
Budowa hali sportowej w Krzywinie – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2007-2008)	11366
Modernizacja pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywinie (2005-2009)	51368
Budowa toalety dla niepełnosprawnych wraz podjazdem do przychodni zdrowia w Krzywinie – etap II wykonawstwo (2008)	122000
Razem	2050277,31
Rok 2009	
Przebudowa stacji uzdatniania wody w Żelechowie oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami relacji Żelechowo - Kłodowo, Żelechowo - Kielbice w celu poprawy usług społecznych na terenie Gminy Widuchowa	4000
Budowa kanalizacji deszczowej w ulicach Sienkiewicza. Mickiewicza. Reymonta w Widuchowej.	110620
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Dębogóra -Młyn - etap I sporządzenie dokumentacji	15000
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Ul. Polna Krzywiny - etap I sporządzenie dokumentacji	34000
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Kielbice - Żelechowo - etap I sporządzenie dokumentacji	20000
Rozwój nowych form turystyki w Widuchowej - przebudowa ul. Bulwary Rybackie - etap I – studium wykonalności	18300
Wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą istniejących szlaków turystycznych - przygotowanie dokumentacji	19276
Uzbrojenie działek budowlanych przy ul. Robotniczej w Widuchowej.	93000
Adaptacja pomieszczeń poszkolnych w Ognicy na lokale mieszkalne.	40000
Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania (na funkcje biurowe) poddasza budynku Urzędu Gminy w Widuchowej - etap I sporządzenie dokumentacji .	52216
Modernizacji pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywinie.	53471,37
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Krzywiny z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej.	18000
Wzrost znaczenia kultury na wsi - rozbudowa świetlicy w Żelechowie	15509,76
Budowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej w Krzywinie.	1176210,53
Budowa hali sportowej w Krzywinie - etap II wykonawstwo.	500009,76
Razem	2169613,42
Rok 2010	
Przebudowa stacji uzdatniania wody w Żelechowie oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami relacji Żelechowo - Kłodowo, Żelechowo - Kielbice w celu poprawy usług społecznych na terenie Gminy Widuchowa	968265,95
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Kielbice - Żelechowo - etap II wykonawstwo	1148736,93

<i>Opis inwestycji</i>	<i>poniesione koszty</i>
Adaptacja pomieszczeń po byłej szkole w Żelechowie na lokale mieszkalne – przygotowanie dokumentacji	31400
Zachowanie, ochrona oraz poprawa stanu obiektu zabytkowego w Widuchowej poprzez remont elewacji przebudowę budynku administracyjnego i zmianę sposobu użytkowania części strychowej – studium wykonalności	18300
Modernizacji pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywinie.	49700,42
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Krzywini z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej.	46640,33
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Marwice i Dębogóra z przesyłem ścieków w Widuchowej - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej.	65000
Rekultywacja składowiska w Dębogórze	48995,2
Zakup śmieciarki dla Gminy Widuchowa jako element kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	18300
Wzrost znaczenia kultury na wsi - rozbudowa świetlicy wiejskiej w Żelechowie	594328,54
Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu "Moje Boisko - Orlik 2012 (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz zapleczem sanitarno-szatniowym) w Widuchowej	830152,82
Budowa hali sportowej w Krzywinie – etap II wykonawstwo	326845,57
Razem	4146665,76
Rok 2011	
Przebudowa stacji uzdatniania wody w Żelechowie oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami relacji Żelechowo - Kłodowo, Żelechowo - Kielbice w celu poprawy usług społecznych na terenie Gminy Widuchowa	1 479 264,07
Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Krzywini z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej	4 163 684,59
Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Kielbice-Żelechowo	191 342
Modernizacja drogi wewnętrznej w Dębogórze przy blokach	63 440
Modernizacja drogi w Bolkowicach	64 660
Naprawa drogi Żelechowo Strzelczyn	16 970
Adaptacja pomieszczeń po byłej szkole w Żelechowie na lokale mieszkalne – przygotowanie dokumentacji	18 376
Modernizacji pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywinie.	60 000
Budowa hali sportowej w Krzywinie – etap II wykonawstwo	683 000
"Moje Boisko - Orlik 2012 (boisko piłkarskie oraz boisko wielofunkcyjne wraz zapleczem sanitarno-szatniowym)	482 162,00
Razem	7 222 898,66
Razem lata 2007-2011	16 212 549,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Widuchowa

Spośród wyżej wymienionych inwestycji Gmina Widuchowa zrealizowała bądź jest w trakcie realizacji następujących inwestycji, które uzyskały wsparcie środków pozabudżetowych:

1. Remont świetlic wiejskich w miejscowościach: Pacholęta, Ognica, Żarczyn

Program: PROW na lata 2007 – 2013

Koszt całkowity 690 471,67 zł

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych (bez VAT)

Status: **zrealizowany**

2. Przebudowa stacji uzdatniania wody, budowa sieci wodociągowej relacji Żelechowo – Kłodowo i Żelechowo – Kiełbice.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013

Koszt 2 042 323,83 zł brutto

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych (bez VAT)

Status: **zrealizowany**

3. Wzrost znaczenia kultury na wsi - rozbudowa świetlicy w Żelechowie

RPO WZ na lata 2007 -2013

Koszt całkowity 626 228,54 zł brutto

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych

Status: **zrealizowany**

4. Zakup śmieciarki dla gminy Widuchowa jako element kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

RPO WZ na lata 2007 -2013

Koszt całkowity 516 249,99 zł brutto

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych

Status: **zrealizowany**

5. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Krzywin z przesylem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej

RPO WZ na lata 2007 -2013

Koszt całkowity 4 961 121,44 zł brutto

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych

Status: **zrealizowany**

6. Zachowanie, ochrona oraz poprawa stanu obiektu zabytkowego w Widuchowej poprzez remont elewacji przebudowę budynku administracyjnego i zmianę sposobu użytkowania części strychowej

RPO WZ na lata 2007 -2013

Koszt całkowity 1 251 035,92 zł brutto

Wysokość dotacji 65 % kosztów kwalifikowanych

Status: **realizowany, w trakcie wykonywanie robót budowlanych**

7. Budowa miejsc postojowych z zadaszeniem i wyposażeniem a także ustawienie rzeźb promujących Gminę przy szlaku turystycznym w Gminie Widuchowa – Krzywin, Marwice, Ognica, Pacholeta, Rynica, Widuchowa, Żelechowo

Program Pogram Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013

Koszt 182 310,72 zł brutto

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych (bez VAT)

Status: **zrealizowany**

8. Ogrodzenie świetlic wiejskich i placu zabaw w miejscowościach: Lubicz, Ognica, Marwice i Dębogóra a także zakup wyposażenia dla tych świetlic.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013,

Koszt: 315 971,12 zł

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych (bez VAT)

Status: **zrealizowany**

9. Zakup wyposażenia dla świetlic wiejskich we wsiach Pacholeta, Żelechowo, Kłodowo, Rynica, Czarnówko, Bolkowice i Żarczyn w Gminie Widuchowa

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013,

Koszt: 171 388,64 zł

Wysokość dotacji 75 % kosztów kwalifikowanych (bez VAT)

Status: **zrealizowany**

2.5. Infrastruktura techniczna

Wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest jednym z głównych wyznaczników poziomu życia i możliwości rozwoju gospodarczego danego obszaru.

Wodociąg

Zaspokajanie potrzeb przez system wodociągowy – wiąże się ze spełnieniem dwu imperatywów (norm):

- zachowania wymagań jakościowych wobec wody dostarczanej na różne cele,
- zapewnienia dostarczania wody w oczekiwanej, racjonalnie uzasadnionej potrzebami ilości.

Wody występujące w przyrodzie narażone są na różnorakie zanieczyszczenia, rozumiane jako nadmierne – w stosunku do dopuszczalnych dla danego rodzaju użytkowania wód – stężenia związków mineralnych, organicznych lub bakterii. Większość wód zanieczyszczonych można przystosować do użycia w drodze procesów uzdatniających (fizyko – chemicznych) w Stacjach Uzdatniania Wody (SUW). Gmina Widuchowa należy do obszaru o wysokim stopniu scentralizowanego zaopatrzenia w wodę z ujęć wodociągowych. Sieć wodociągowa na terenie Gminy wykonana jest z rur PCV, stalowych i azbestowo – cementowych, które w przyszłości podlegać będą wymianie. 100% obszaru Gminy jest zwodociągowane. Brak natomiast dostatecznej infrastruktury służącej odprowadzaniu zanieczyszczeń.

Na terenie gminy znajduje się 7 stacji uzdatniania wody w miejscowościach:

- Widuchowa,
- Krzywiny,
- Ognica,
- Czarnówko,
- Żelechowo,
- Bolkowice i Rynica.

Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 57,1 km. Administratorem wodociągów jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Widuchowej. W ostatnich latach (2010-2011) Gmina przebudowała stację uzdatniania wody w Żelechowie a także wybudowała sieć wodociągową z przyłączami relacji Żelechowo - Kłodowo, Żelechowo - Kielbice. Tym samym zakończono proces wodociągowania gminy. Inwestycja o wartości 2,36 mln zł. została zrealizowana przy udziale środków zewnętrznych programu PROW działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

Poniżej przedstawiono fotografie obrazujące stan przed inwestycją i po zakończeniu prac:

Źródło: archiwum Gminy Widuchowa

Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków

W południowej części Widuchowej znajduje się wybudowana w 1994 roku mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Jest to oczyszczalnia typu Bioblok Ws 400. Obecnie obsługuje 251 gospodarstw domowych, przerabiając 140 m³ ścieków socjalno-bytowych na dobę. W oczyszczalni zlokalizowany jest punkt zlewny ścieków dowożonych z terenu gminy. Stan techniczny i eksploatacyjny oczyszczalni jest poprawny, jednakże oczyszczalnia nie zapewnia pełnego usuwania zanieczyszczeń w dniach, w których jest duży dowóz ścieków ze zbiorników bezodpływowych w stosunku do napływających kanalizacją. Z tego powodu celowa jest modernizacja oczyszczalni, co jest przewidziane w planach rozwoju gminy. Dodatkowo planuje się dociążenie oczyszczalni poprzez doprowadzenie do niej kolejnego odcinka sieci kanalizacyjnej i wybudowanie dwóch przepompowni ścieków.

Na terenie Gminy w miejscowości Widuchowa (ul. Mickiewicza, Reymonta, Sienkiewicza, część ul. Grunwaldzkiej) a także w miejscowości Krzywina (ul. Królewiecka) istnieje sieć kanalizacji deszczowej. Pomimo tego istnieją dalsze potrzeby w tym zakresie. W najbliższej przyszłości Gmina Widuchowa zaplanowała kolejne inwestycje dotyczące tego obszaru (patrz punkt 4.3).

W chwili obecnej wartość skanalizowania obszaru gminy, wyliczona na podstawie stosunku długości sieci wodociągowej (58,9 km) do długości sieci kanalizacyjnej (25,00 km) wynosi około 43%. Procent ludności korzystający z kanalizacji wynosi 40 % (skanalizowana jest jedynie w 96 % wieś Widuchowa oraz Krzywina w blisko 100 %) natomiast procent ludności korzystający z wodociągów wynosi w gminie 100 %. W ostatnich latach (2010-2012) została wybudowana kanalizacja sanitarna w Krzywinie z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej. Inwestycja warta prawie 5 mln zł. została sfinansowana niemal w 75 % ze środków UE w ramach programu RPO WZ działanie 4.3. Pozwoliło to na znaczne zwiększenie poziomu skanalizowania całej Gminy (prawie 5 % w stosunku do stanu poprzedniego) a także podłączenie do sieci dodatkowych 147 gospodarstw domowych.

Zaniedbanie jakim jest prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej z naciskiem na jeden z jej elementów wpływa niekorzystnie na środowisko i zwiększa ryzyko zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowymi. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szamba), które okresowo wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni położonej w Widuchowej. Na terenie gminy funkcjonuje jeden podmiot zajmujący się obsługą zbiorników bezodpływowych. Jest to Zakład Gospodarki Komunalnej w Widuchowej. Zdecydowana większość istniejących zbiorników jest nieszczelna, a część gospodarstw w ogóle ich nie posiada. Brak urządzeń oczyszczających i gromadzących ścieki powoduje, że są one często bezpośrednio odprowadzane do rowów melioracyjnych, zanieczyszczając okoliczne ciekły wodne.

W pozostałych miejscowościach ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych. Wiele gospodarstw ma nieuporządkowaną gospodarkę ściekową. Ścieki nie oczyszczone wywożone są bezpośrednio na pola lub zrucane bezpośrednio do gruntu lub okolicznych rowów. W zakresie gospodarki ściekowej na terenie gminy, powinien być opracowany program kanalizacji, który sprecyzowałby sposób odprowadzenia ścieków z wszystkich miejscowości w gminie.

Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą

Tab. 15. Oczyszczanie ścieków w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW						
Oczyszczalnie komunalne						
biologiczne	szt	1	1	1	1	1
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu						
biologiczne	m ³ /dobę	400	400	400	400	400
Równoważna liczba mieszkańców						
ogółem	osoba	1960	1960	1960	1960	1960
Ścieki oczyszczane w ciągu roku						
odprowadzone ogółem	dam ³	39,5	39,2	38,7	43,0	51,0
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	71	70	67	70	70
oczyszczane razem	dam ³	40	39	39	43	51
oczyszczane biologicznie	dam ³	40	39	39	43	51
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	101,3	99,5	100,0	100,0	100,0
Ludność korzystająca z oczyszczalni						
ogółem	osoba	1677	1677	2836	2836	2617
biologiczne	osoba	1677	1677	2836	2836	2617
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu						
BZT5	kg/rok	1693	840	1201	1290	2039
ChZT	kg/rok	7460	5427	5372	8928	7666
zawiesina ogólna	kg/rok	2476	1352	1235	2023	2446
azot ogólny	kg/rok	1608	1597	1522	1590	1603
fosfor ogólny	kg/rok	167	166	158	165	167

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, wszedł w życie nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina Widuchowa w grudniu 2012 r. przekazała swoje obowiązki dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi Związkowi Gmin Dolnej Odry z siedzibą w Chojnie, który prowadzi wszystkie zagadnienia dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Widuchowa. W związku z tym ZGDO jest jednostką, do której mieszkańcy Gminy składają deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także jest jednostką, która zorganizowała przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów. Od dnia 1

lipca 2013 r. odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Widuchowa realizuje Konsorcjum Firm „Remondis Szczecin” Sp. z o.o. oraz Zakład Produkcyjno- Handlowo- Gastronomiczny „Jumar” Julian Maruszewski. Obydwie Firmy uzyskały wpis do Rejestru Działalności Regulowanej prowadzonego przez ZGDO. Zgodnie z nowym systemem mieszkańcy nie zawierają umów na wywóz odpadów komunalnych z uprawnionym przedsiębiorcą, a opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wnoszą na podstawie złożonej Deklaracji.

Dwa razy do roku prowadzony jest odbiór odpadów wielkogabarytowych bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych. Ponadto mieszkańcy Gminy Widuchowa w każdej chwili mogą oddawać bezpłatnie odpady problemowe do tzw. Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który znajduje się w Chojnie.

Na terenie gminy zlokalizowane jest jedno zamknięte składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane w miejscowości Dębogóra, które zostało zrekultywowane na mocy decyzji Starostwa Powiatowego w Gryfinie Nr Oś-7645/31-3/2003 z dnia 22.12.2005 r.

W zakresie gospodarki odpadami w roku (2011) Gmina zrealizowała projekt wspomagający pracę Zakładu Gospodarki Komunalnej polegający na zakupie nowej śmieciarki jako elementu kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Auto warte 461 tys. zł. zostało zakupione przy wsparciu środków UE w ramach programu RPO WZ działanie 4.2 Gospodarka odpadami. Element ten skutecznie podniósł komfort obsługi mieszkańców gminy w zakresie odbioru i wywozu nieczystości.

Poniżej przedstawiono fotografię obrazującą zakupione auto.

Źródło: archiwum Gminy Widuchowa

W roku 2003 został zarejestrowany Związek Gmin Dolnej Odry.

W skład Związku wchodzi obecnie następujące gminy: (Banie, Bielice, Boleszkowice, Cedynia, Chojna, Dolice, Kozielice, Krzęcin, Lipiany, Moryń, Nowogródek Pomorski, Przelewice, Recz, Stare Czarnowo, Stargard Szczeciński Gmina Wiejska, Warnice oraz Widuchowa).

Do zadań statutowych związku należą m.in. (ochrona wód, ziemi, powietrza, krajobrazu, a także organizowanie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, którzy zadeklarowali potrzeby w tym zakresie.

Obowiązek usuwania odpadów nadal spoczywa na Gminie Widuchowa oraz podmiotach obsługujących mieszkańców Gminy w tym zakresie.

Tab. 16. Odpady komunalne w Gminie Widuchowa w latach 2007-2011

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
ODPADY KOMUNALNE						
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku						
ogółem	t	497,67	626,56	842,68	835,89	961,10
z gospodarstw domowych	t	327,50	448,91	640,52	637,75	716,61
udział odpadów zdeponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych zmieszanych	%	100,00	88,64	-	-	-
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	-	-	953	991	992
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	58,8	81,1	115,7	113,6	128,0
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	-	-	2	2	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, Bank Danych Regionalnych

Ciepłownictwo i gazyfikacja

Na obszarze gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty, w które są wbudowane lub obiekty sąsiadujące. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, jak i płynne.

Nie przewiduje się realizacji systemów ciepłowniczych zdalczynnych, obejmujących całość lub część miejscowości. Przyjmuje się ogrzewanie urządzeniami lokalnymi wbudowanymi; zasilającymi w zasadzie obiekty leżące na jednej posesji. Ewentualne wspólne źródła ciepła mogą obejmować kilka posesji sąsiadujących.

Rodzaj ogrzewania zależy od relacji kosztów pomiędzy różnymi nośnikami energii. Należy zapewnić przestrzenne możliwości korzystania z każdego rodzaju paliwa [paliwa stałe, oleje opałowe, gaz ziemny, gaz płynny, energia elektryczna, biogaz], według decyzji odbiorców opartych o własne kalkulacje ekonomiczne. Należy preferować stosowanie paliw niskozasiarczonych, korzystanie ze źródeł niekonwencjonalnych, ekologicznych oraz odchodzenie od stosowania paliw stałych.

Obecnie na terenie Gminy nie jest poprowadzona sieć gazociągowa. Mieszkańcy zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy – butlowy. Ponad 80% gospodarstw domowych korzysta z tego rodzaju środka energetycznego.

W długoterminowych planach rozwoju Gminy planowana jest gazyfikacja Gminy, poparte jest to wolą mieszkańców, którzy w przeprowadzonej ankiecie wyrazili aprobatę dla tego typu inwestycji.

W gminie Widuchowa zapotrzebowanie na energię ciepłą w około 80% pokrywane jest z palenisk indywidualnych i w około 20% z kotłowni lokalnych. Funkcjonujące kotłownie są w głównej mierze opalane węglem, koksem i miałem węglowym. Do większych odbiorców paliwo dostarczane jest bezpośrednio ze stacji kolejowych. Na terenie Gminy znajduje się 11 lokalnych ciepłowni dostarczających energię do indywidualnych odbiorców, głównie na terenie miejscowości Widuchowa.

Jak dotąd w strukturze użytkowania paliw energetycznych na terenie Gminy, gaz ziemny pełni rolę pomniejszą, jednak jego wykorzystanie wydaje się być przyszłościowe i powinno być promowane jako przyjazne środowisku. Jednym z czynników warunkujących mały udział gazu, jest jego mała dostępność, spowodowana brakiem sieci gazowniczej na terenie Gminy i konieczność korzystania z uciążliwych butli gazowych. Obecnie 1376 gospodarstw domowych korzysta z takiego rozwiązania. Co stanowi 80% ogółu gospodarstw domowych w Gminie.

Elektroenergetyka

Gmina Widuchowa zasilana jest z wojewódzkiego systemu sieci 110 kV, poprzez stację rozrządową 110/15 kV o mocy 2x16 MVA w Lubiczynie. Linia przebiega przez środek gminy w kierunku północ – południe. Energia dostarczana jest do odbiorców lokalnych napowietrzną linią o mocy 15 kV. Ma ona układ promienisty z początkiem w Lubiczynie:

Układ sieci przedstawia się następująco:

- Lubiczyn – Widuchowa – Marwice – Dębogóra;
- Lubiczyn – Krzywín – Rynica – Ognica;
- Lubiczyn – Krzywín – Kłodowo – Żarczyn – Kiełbice – Żelechowo;
- Lubiczyn – Lubicz – Czarnówko – Pacholeta.

Na terenie Gminy funkcjonują ponadto 62 stacje transformatorowe. Z szacunków wynika, że istniejąca sieć energetyczna w pełni pokrywa zapotrzebowanie na energię ze strony gospodarki komunalnej, zakładów produkcyjnych i gospodarstw indywidualnych.

Linie przesyłowe energii elektrycznej stanowią najbardziej widoczny element infrastruktury technicznej na terenie Gminy, często w sposób rażąco zaburzający harmonię wiejskiego krajobrazu. Szczególnie widoczne są te linie, które zostały niewłaściwie wkomponowane w lokalne układy, stanowiąc przykład nieprawidłowej polityki planowania przestrzennego

Drogi

Na terenie gminy Widuchowa istnieje dość dobrze rozbudowana sieć dróg. Jednakże ich stan techniczny nie jest zadowalający. Głównymi szlakami przechodzącymi przez teren Gminy są droga krajowa nr 31 łącząca Szczecin ze Słubicami oraz droga wojewódzka nr 122 łącząca Krajnik Dolny z Pyrzycami. Są to drogi tranzytowe, którymi odbywa się głównie transport ładunków ciężarowych. Drogi

te mają istotny wpływ na kształtowanie zewnętrznych powiązań Gminy. W związku z ich tranzytową funkcją charakteryzują się one największym natężeniem ciężkiego ruchu kołowego. Stan techniczny dróg krajowych i wojewódzkich określany jest jako dobry. Posiadają one nawierzchnie bitumiczne, są dobrze oznakowane i we właściwy sposób utrzymywane. Ponadto ruch

pojazdów na drodze nr 122 został usprawniony poprzez wybudowanie obwodnicy wsi Ognica.

Stan dróg powiatowych i gminnych jest niezadowalający – zniszczona nawierzchnia tych dróg, brak utwardzenia i źle utrzymane pobocza powodują ich okresową nieprzejezdną. Blisko 67% dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową, a jedynie 33% ma pokrycie bitumiczno – gruntowe. W przypadku dróg wewnętrznych udział dróg o nawierzchni nieutwardzonej wynosi 80%. Taki stan rzeczy powoduje pogorszenie warunków komunikacyjnych w gminie a tym samym hamuje jej rozwój i perspektywy przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych.

Ogółem drogi w gminie wynoszą 114,035 km, w tym drogi krajowe 18,58 km, drogi wojewódzkie 19,76 km, drogi powiatowe 40,06 oraz drogi gminne 35,645 km. Sieć pozostałych dróg w gminie tworzy 36 dróg wewnętrznych o łącznej długości 69,8 km. Tworzą one lokalną sieć połączeń na terenie gminy, umożliwiając komunikację na obszarach mniej zurbanizowanych, nie objętych zasięgiem głównych dróg.

Poniżej przedstawiono zestawienie dróg gminnych wraz z ich długością i numeracją:

Tab. 17. Zestawienie dróg w Gminie Widuchowa

Nr drogi	Opis odcinka	
	Nazwa	Długość [km]
Drogi krajowe		
31	Szczecin – Słubice	18,58
Razem		18,58

Drogi wojewódzkie		
122	Krajnik Dln. - Pyrzyce	17,26
120	Gryfino - Mescherin	2,5
Razem		19,76
Drogi powiatowe		
1383Z	Krzywin - Rynica	4,670
1422Z	Babinek – Żarczyn	3,317
1384Z	Kłodowo – Trzczańsko Zdrój - Warnice	6,160
1363Z	Steklno –Widuchowa	14,709
1381Z	Widuchowa – Lubanowo	8,329
1382Z	Ognica – rz. Odra	0,085
1427Z	Lubicz – Czarnówko	2,780
Razem		40,05
Drogi gminne		
410030Z	Marwice – Krzypnica	3,0
415001Z	Pacholeta – Stacja PKP Pacholeta	2,5
415002Z	Czarnówko – (Babinek)	0,6
415003Z	Widuchowa - Ognica	4,0
415004Z	Krzywin – droga krajowa 31	2,3
415005Z	Kłodowo – Lubicz k. jeziora	3,5
415006Z	Polesiny – Żelechowo	3,8
415007Z	Droga powiatowa nr 1384Z (Swobnica)	1,2
417001Z	3-go Maja	0,350
417002Z	Barnima III	0,280
417003Z	Bulwary Rybackie	1,200
417004Z	Krakowska	0,400
417005Z	Krasickiego	0,350
417006Z	Mickiewicza	0,275
417007Z	Na Skarpie	1,500
417008Z	Ogrodowa	0,280
417009Z	Podgórna	0,680
417010Z	Polna	2,00
417011Z	Reymonta	0,200
417012Z	Sienkiewicza	0,110
417013Z	Spokojna	0,500
417014Z	Stroma	0,180
417015Z	Topolowa	0,145
417016Z	Wodna	0,120
417017Z	Wopistów	0,650
417018Z	Zielona	1,00
417019Z	Żeromskiego	0,125
417020Z	Żwirowa	0,580
418001Z	Polna	2,600
418002Z	Drzewiarzy	0,600
418003Z	Nowa	0,620
Razem		35,645
Razem wszystko		114,035 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Komunikacja międzygminna realizowana jest poprzez PKS a także prywatnego przewoźnika firmę BER – TRANS. Głównymi kierunkami podróży są miasta Gryfino i Szczecin, będące jednocześnie największymi ośrodkami gospodarczo – kulturalnymi w regionie.

Ponadlokalne połączenia z gminą zapewnia również komunikacja kolejowa PKP. Jest to linia relacji Szczecin – Wrocław - normalnotorowa, zelektryfikowana, znaczenia pierwszorzędowego, zaopatrzona w 3 stacje towarowo – osobowe: Widuchowa, Krzywin i Pacholeta. Linia służy głównie do przewozów towarowych, jednak jej zdolność przepustowa nie jest w pełni wykorzystana.

Na terenie gminy funkcjonuje także komunikacja wodna związana z rzeką Odrą, która stanowi zachodnią granicę gminy i jest główną drogą transportu wodnego w tej części kraju.

W bliskiej odległości od Widuchowej znajduje się Rzeczne Przejście Graniczne Gryfino – Mescherin. Główna droga wodna znajdująca się na terenie gminy to szlak przebiegający na trasie Berlin – Eberswalde – Hohensaaten – Widuchowa – Gryfino – Szczecin – Świnoujście. Drogi wodne na całej długości rzeki Odry, w zależności od parametrów eksploatacyjnych poszczególnych odcinków zostały zakwalifikowane od klasy II do Vb – najwyższej klasy drogi wodnej.

W granicach administracyjnych Gminy Widuchowa stan techniczny rzeki Odry mieści się:

- w klasie III do wysokości miejscowości Ognica oraz na odcinku Odry Zachodniej,
- w klasie V b od jazu w Widuchowej.

Transport promowy na terenie gminy nie rozwija się obecnie znacząco.

W gestii samorządu leży utrzymanie dróg gminnych. Oprócz bieżących remontów i inwestycji przeprowadzono uzupełnianie znaków drogowych oraz przeprowadzono modernizację oświetlenia ulicznego .

Stan techniczny wielu odcinków dróg jest niezadowalający. Większość z nich jest zbyt wąska, a ich nawierzchnie są bardzo zużyte i wymagają remontów i modernizacji.

W najbliższych latach 2013 – 2020 Gmina Widuchowa zaplanowała przeznaczyć na poprawę infrastruktury drogowej w gminie kwotę 11.000.000 zł. PLN.

3. Analiza SWOT

3.1. Założenia metodologiczne

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest Analiza SWOT (**S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats). Stanowi ona zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych

wynikających z wpływu otoczenia i zmian w nim zachodzących. Zasadę przeprowadzania badania ilustruje poniższa tabela.

Mocne strony	Słabe strony
zalety społeczności, zasoby: ludzkie, środowiska, finansowe dostępne w rozwiązywaniu problemów, elementy przewagi nad innymi	obecnie istniejące problemy i bariery, przeszkody do podjęcia działań, brakujące elementy
Szanse	Zagrożenia
zmiany w otoczeniu sprzyjające działaniom, konkretne zyski, możliwi partnerzy	negatywne skutki uboczne działań, próba przewidzenia nieoczekiwanych skutków, zagrożenia i rozwiązania, których należy unikać

Strategia powinna opierać się na mocnych stronach lokalnej społeczności i środowiska, eliminować słabości, wykorzystywać pojawiające się szanse oraz unikać przyszłych zagrożeń. W gminie Widuchowa przy tworzeniu strategicznego programu działania skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane z położeniem geograficznym, obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym, poziomem rozwoju gospodarczego, czy też stanem finansów publicznych, gdyż zagadnienia te w ograniczonym stopniu mogą być przedmiotem lokalnej polityki samorządu.

Analizie poddano cztery najważniejsze obszary działalności gminy – są to:

- Finanse
- Infrastruktura i ochrona Środowiska
- Gospodarka
- Sfera społeczna

W każdym z tych obszarów wskazano na atuty i problemy, wynikające z istniejącej sytuacji zdiagnozowanej w pierwszej części procesu tworzenia Strategii.

Analizę SWOT rozpoczęto od wskazania analizy otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego:

Analiza otoczenia wewnętrznego

Silne Strony	Słabe strony
Dobra dostępność komunikacyjna	Zły stan dróg gminnych i powiatowych
Położenie geograficzne przy granicy z Niemcami	Słabo rozbudowana infrastruktura kanalizacyjna
Walory przyrodniczo – rekreacyjne	Brak sieci gazowej
Duża lesistość gminy	Zanieczyszczenie środowiska wynikające z niskiej edukacji ekologicznej mieszkańców
Dobre gleby w południowo-wschodniej części gminy	Duża liczba dzikich wysypisk
Dobrze rozwinięta sieć telefoniczna	Brak systemu segregacji odpadów
Rozwinięta sieć wodociągowa	Wysokie bezrobocie
Dostęp do terenów, które mogą zostać przystosowane do realizacji inwestycji przemysłowych	Niski poziom przedsiębiorczości
Dobrze zorganizowany system oświaty na poziomie podstawowym i gimnazjum	Niski odsetek osób wykształconych
Dobra opieka lekarska	Apatia i marazm mieszkańców
Sieć świetlic socjoterapeutycznych	Świadomość braku perspektyw wśród młodzieży
Działania sportowo-rekreacyjne podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach aktywnie funkcjonującego stowarzyszenia	Patologia wśród młodzieży
	Brak planu zagospodarowania przestrzennego
	Brak zachęt dla inwestorów oferowanych przez gminę
	Słaba promocja gminy
	Niska zasobność finansowa gminy
	Brak instytucji otoczenia rolnictwa (np. zakłady przetwórstwa rolnego, rynki hurtowe,)

	Zły stan lokalnych usług komunikacyjnych
	Bariery infrastrukturalne dla osób niepełnosprawnych
	Utrudniony dostęp do Internetu
	Degradacja środków trwałych pozostałych po majątku PGR-ów oraz brak zagospodarowania terenów i obiektów będących własnością AWRSP
	Zły stan techniczny obiektów zabytkowych
	Brak bazy turystycznej, w tym infrastruktury dla turystyki wodnej

Analiza otoczenia zewnętrznego

Szanse	Zagrożenia
Zwiększający się dostęp do środków finansowych oferowanych przez fundusze pomocowe	Ograniczenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz warunków zamieszkania, wynikające z utworzenia w Parku Krajobrazowym Doliny Dolnej Odry rezerwatu przyrody
Wzrost intensywności współpracy między-gminnej na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych	Niekorzystna dla gminy róża wiatrów, stwarzająca zagrożenie dla środowiska naturalnego gminy, związanej z transgranicznym zanieczyszczeniem powietrza
Napływ inwestorów zewnętrznych w związku z poprawą promocji gminy i postępem procesów integracyjnych w Europie	Negatywne oddziaływanie dużych przedsiębiorstw (Elektrowni Dolna Odra oraz papierni i rafinerii w Schwedt) na środowisko naturalne oraz gospodarkę turystyczną,
Poprawa dostępności do edukacji poprzez wykorzystanie bazy szkoły na organizację kursów i szkoleń	Niewielkie perspektywy ograniczenia ubóstwa mieszkańców
	Trudności związane z ograniczeniem patologii wśród młodzieży

3.2. Analiza poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego

W kolejnych punktach przedstawiono syntetyczne wyniki przeprowadzonej analizy aktualnego stanu Gminy Widuchowa w podziale na główne dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

3.2.1. Finanse gminy

Silne strony	Braki, problemy
Realny wzrost dochodów budżetu gminy w latach 2007-2012	Niski poziom dochodów budżetowych na 1 mieszkańca
Rosnący udział dochodów własnych w budżecie gminy	Nierównomierny poziom inwestycji w kolejnych latach
Tendencja do tworzenia budżetów zrównoważonych	Wysoki wskaźnik sztywnych wydatków budżetu (w szczególności na oświatę)
Znaczący wzrost dochodów z tytułu udziałów w podatkach budżetu państwa	Brak planu zagospodarowania przestrzennego, konieczność aktualizacji Studium uwarunkowań
Duże sukcesy w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych	

Szanse	Zagrożenia
Dostępność funduszy unijnych w latach 2007-2013 i kolejnych w 2014-2020	Niepewność związana z systemem finansowania samorządu
Utrzymujące się tempo wzrostu gospodarczego	Opóźnienia w przygotowywaniu programów operacyjnych dla funduszy unijnych
Rozwijanie idei samorządności	

3.2.2. Infrastruktura i Ochrona środowiska

Silne strony	Braki, problemy
Dogodne drogowe połączenia komunikacyjne (istnienie drogi nr 31 i 122)	Niska bonitacja gleb;
Rozwinięta sieć wodociągowa	Zanieczyszczenie cieków wodnych powierzchniowych i podziemnych
Istniejące niewykorzystane moce przerobowe oczyszczalni ścieków	Niski stopień skanalizowania gminy
Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców	Niska atrakcyjność krajobrazu utrudniająca rozwój funkcji turystycznych i wypoczynkowych
Istniejąca koncepcja regulacji gospodarki odpadami w gminie	Zły stan nawierzchni dróg, brak chodników i dróg rowerowych
Korzystne warunki do prowadzenia gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego	Niewystarczające parametry jakościowe pracy oczyszczalni
Występowanie surowców mineralnych	Występujące obszary zalewowe i niskiej emisji
Walory turystyczne i krajobrazowe	Brak zorganizowanego systemu odprowadzania wód opadowych
Istnienie szlaku wodnego łączącego gminę z Niemcami	Słabe uzbrojenie terenów pod przyszłe inwestycje
	Nieuregulowana gospodarka odpadami
Szanse	Zagrożenia
Możliwość pozyskania znacznego wsparcia z funduszy unijnych	Wzrost kosztów surowców energetycznych
Przeznaczenie gleb o niskiej jakości pod zalesienie	Brak wystarczających środków finansowych na aktywną ochronę środowiska.
Podejmowane inwestycje w zakresie poprawy stanu infrastruktury technicznej	Wzrastający ruch pojazdów kołowych
Istnienie na dużej powierzchni gminy obszarów Sieci Natura 2000	Brak możliwości uzyskania wsparcia na obszarach istnienia obszarów Sieci Natura 2000

3.2.3. Rozwój gospodarczy

Silne strony	Braki, problemy
Rosnąca liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
Istniejące potencjalne tereny pod inwestycje	Wysoki odsetek ludności zatrudnionej w rolnictwie
Relatywnie niskie ceny gruntów oraz koszty pracy	Niska efektywność produkcji rolnej
Przebieg drogi krajowej nr 31 relacji Szczecin – Słubice	Słabo rozwinięty lokalny popyt na pracę
Bliskość dużych ośrodków miejskich i chłonnych rynków zbytu	Duża liczba osób pozostających bez pracy, w tym długotrwale bezrobotnych
Rozwój sfery handlu i usług	Nierozwinięty system ulg podatkowych dla inwestorów
	Niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy
	Brak dużych podmiotów gospodarczych
	Słabe uzbrojenie terenów pod nowe inwestycje
	Nierozwinięty sektor turystyczny na terenie gminy
Szanse	Zagrożenia
Rozwój gospodarczy kraju	Niesprzyjająca koniunktura na rynku rolnym
Dostępność zewnętrznych funduszy finansujących inwestycje	Niski poziom przedsiębiorczości

3.2.4. Sfera społeczna

Silne strony	Braki, problemy
Istnienie placówek oświatowych i kulturowych na terenie Gminy	Zmniejszająca się liczba uczniów w szkołach
Działalność organizacji społecznych	Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej
Wysoka pomoc GOPS	Niewielka ilość akcji profilaktycznych i promujących zdrowy tryb życia
Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	Niewystarczająca liczba imprez kulturalnych
	Konieczność modernizacji i rozbudowy bazy rekreacyjno-sportowej
	Brak środków na zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży
Szanse	Zagrożenia
Możliwość pozyskania zewnętrznych środków na inwestycje i programy społeczne	Apatia i marazm mieszkańców gminy
Stworzone ramy współpracy samorządu z organizacjami i instytucjami zewnętrznymi	Proces starzenia się społeczeństwa i zjawisko odpływu młodych mieszkańców gminy
	Przenoszenie złych wzorców zachowań do społeczności lokalnej
	Przyjmowanie postaw roszczeniowych wśród odbiorców pomocy społecznej

4. Misja i cele strategiczne gminy Widuchowa

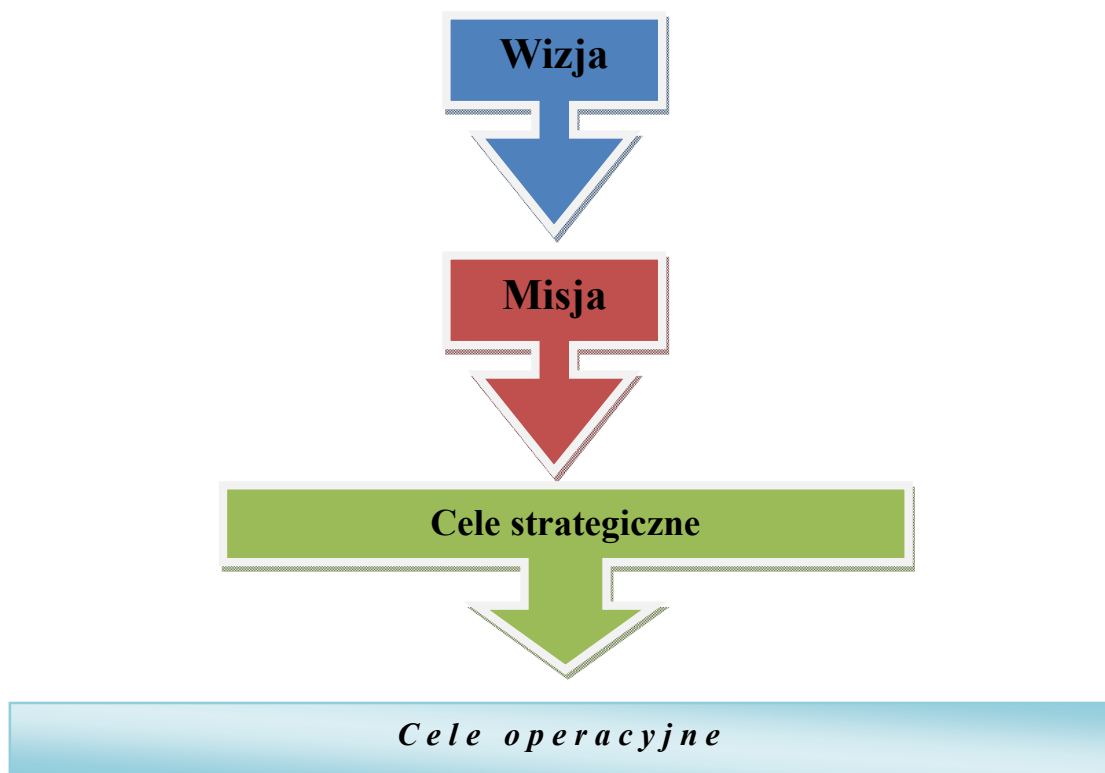
4.1. Hierarchiczny układ Strategii

Przyjęta metoda opracowania Strategii gwarantuje utrzymanie jasnej struktury dokumentu. Najważniejszym, wyjściowym elementem jest misja rozwoju gminy, która określa kierunki rozwoju gminy w perspektywie następnego kilkunastu lat i priorytety działań samorządu w kontekście zapewnienia pożądanego przez mieszkańców stanu. Sformułowanie misji polega na przyjęciu zwięzłej sentencji, która najlepiej ujmuje główne kierunki działań samorządu, jednocześnie wskazując priorytety

działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego, będąc wynikiem konsensusu wśród mieszkańców.

Logiczną strukturę dokumentu wyznaczającego plan strategicznego rozwoju gminy można przedstawić na schemacie:

Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach przypominając piramidę, której wierzchołek stanowi Wizja a następnie misja, będąca syntetycznym opisem sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy. Następnym po misji poziomem planowania są cele strategiczne. Wynikają one bezpośrednio z misji – konkretnie definiują kierunki rozwoju gminy tam określone, jednocześnie pozwalają na zachowanie jasnego podziału Strategii, grupując poszczególne szczegółowe rozwiązania w każdym z obszarów planowania. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej misji. Cele operacyjne konkretyzują grupy zadań zawartych w opisie celów strategicznych, wskazując na powiązane ze sobą zagadnienia wymagające podjęcia szczegółowych działań. Na najniższym poziomie opisanego procesu planowania znajdują się konkretne projekty, pogrupowane według celów strategicznych i operacyjnych, wynikające z przeprowadzonej szczegółowej analizy potrzeb mieszkańców Gminy Widuchowa.

4.2. Wizja i misja Gminy Widuchowa

Samorząd gminy, dając wyraz aspiracji społecznych i wyobrażeń na temat pożądanych zmian w obszarze lokalnego życia społeczno-gospodarczego określił następującą deklarację wizji i misji Gminy Widuchowa:

Wizja gminy Widuchowa, sformułowana w oparciu o przeprowadzoną analizę strategiczną oraz uzgodnione kluczowe problemy gminy, przedstawia się następująco:

Widuchowa – gminą przychylną przedsiębiorcom prowadzącym działalność przyjazną środowisku naturalnemu oraz atrakcyjnym ośrodkiem zamieszkania i aktywnego wypoczynku.

W oparciu o przyjętą wizję gminy Widuchowa, została sformułowana misja gminy o następującym brzmieniu:

Gmina Widuchowa, mobilizując potencjał mieszkańców, będzie stymulować rozwój przedsiębiorczości, doskonalić infrastrukturę techniczną oraz sprzyjać unowocześnianiu gospodarki rolnej i turystyki.

Rozwój gminy ma więc nastąpić między innymi w oparciu o ożywienie gospodarcze (przy poszanowaniu środowiska naturalnego), co zapewni ciągły wzrost potencjału ekonomicznego w przyszłych latach. Jednocześnie poszerzone zostanie spektrum usług oferowanych mieszkańcom. Rozwój gospodarczy gminy niewątpliwie wymaga inwestycji w zakresie infrastruktury i świadczenia usług na rzecz ludności.

4.3. Cele strategiczne gminy Widuchowa

Działania objęte Strategią pozwalają na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju gminy w dziedzinie infrastruktury technicznej i społecznej, gospodarki oraz środowiska przyrodniczego. Dokładne określenie celów pozwoli na odpowiednią koordynację działań przez osoby i instytucje, które będą miały wpływ na realizację Strategii, wytyczającej długofalowe kierunki zrównoważonego rozwoju gminy. Strategia Gminy na lata 2012 - 2020 jest dokumentem kierunkowym, stanowiącym podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez władze samorządowe oraz podmioty sektora

prywatnego, organizacje pozarządowe, mieszkańców gminy, a także jest dokumentem stanowiącym załącznik w procesie starania się o środki zewnętrzne z Unii Europejskiej we wskazanych latach.

W rezultacie przeprowadzonych analiz strategicznych z szerokim udziałem pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych, radnych, szefów wielu innych instytucji i przedsiębiorstw, sformułowano pięć strategicznych celów rozwoju Gminy Widuchowa. Bazując na zidentyfikowanych uwarunkowaniach rozwojowych gminy (a więc posiadanych atutach oraz najistotniejszych brakach i problemach), wytyczają one główne kierunki rozwoju gminy. Ich realizacja w perspektywie 7-letniej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej misji.

Wyznaczone cele strategiczne są następujące:

1. **Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.**
2. **Poprawa stanu infrastruktury technicznej.**
3. **Rozwój alternatywnych form gospodarki rolnej i organizacji produkcji oraz doskonalenie ekonomicznego otoczenia rolnictwa.**
4. **Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy w celu zwiększenia dochodów mieszkańców.**
5. **Rozwój infrastruktury społecznej**

Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni nawiązują do misji. Realizacja projektów, prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem technicznych i społecznych warunków życia w gminie, będzie prowadzić do osiągnięcia pożądanego statusu określonego w misji. Plan strategiczny nie jest jednak listą życzeń i dokumentem opisującym marzenia o przyszłości – od momentu zatwierdzenia stanie się podstawą pracy personelu zarządzającego i kierującego usługami, dokumentem ustalającym hierarchię ważności zadań i określającym czas ich realizacji.

Poniżej przedstawiono uzasadnienie wyboru przyjętych celów strategicznych.

Cel strategiczny nr 1

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Samorząd gminy jest świadomy, że nawet pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną jest dziś postrzegane jako niewystarczające do zapewnienia życia i rozwoju na oczekiwanym poziomie. Równie istotna jest dostępność do tzw. usług publicznych, takich jak usługi zdrowotne, oświata, bezpieczeństwo czy też kultura, sport i rekreacja. Projekty proponowane w tym celu strategicznym są logiczną kontynuacją i uzupełnieniem dotychczasowych działań podejmowanych na terenie gminy. Są to działania zbieżne z ogólnokrajowymi tendencjami w omawianym zakresie. Oczekiwania realizacji powyższych postulatów kierowane są obecnie w coraz mniejszym stopniu do

władz państwowych, a w coraz większym – do władz samorządowych, które, mimo licznych zastrzeżeń, są coraz częściej postrzegane jako faktyczny reprezentant interesów społeczności lokalnej. Mieszkańcy zaczynają zdawać sobie sprawę z usługowej roli samorządu, co powinno przejawiać się również w efektywnym zarządzaniu powierzonym mu wspólnym mieniem oraz sprawnej obsłudze w urzędach. Możliwe, a wręcz konieczne, jest poszukiwanie zewnętrznych środków finansowania działalności w poszczególnych projektach realizowanych w tym celu, jak również organizacyjne wsparcie instytucji zewnętrznych.

Rozwijając umiejętności miejscowej ludności samorząd Gminy Widuchowa wspierać będzie rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Wychodząc naprzeciw tym celom władze zamierzają rozpowszechniać wiedzę na temat możliwości inwestowania w Gminie a tym samym poprzez wsparcie ze środków zewnętrznych realizować politykę uzbrajania terenów pod inwestycje. Dając szansę lokalnej przedsiębiorczości władze chcą doprowadzić do zmniejszenia się bezrobocia na terenie gminy a tym samym ukrócenia ujemnego salda migracyjnego.

Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1.1. Przygotowanie terenów pod inwestycje.

Cel szczegółowy 1.2. Zapewnienie pełniejszej obsługi przedsiębiorców lokalnych i inwestorów zewnętrznych ze strony administracji publicznej.

Cel szczegółowy 1.3. Zintensyfikowanie działań na rzecz promocji gospodarczej gminy.

Cel szczegółowy nr 1.1 Przygotowanie terenów pod inwestycje.

Opis celu

Gmina Widuchowa dysponuje terenami, które mogą zostać wykorzystane z myślą o rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej. Zgodnie z Profilem gminy Widuchowa, przygotowanym na etapie poprzedzającym opracowanie strategii rozwoju gminy, duże wiązane są z zagospodarowaniem terenów inwestycyjnych znajdujących się we wsi Czarnówko oraz innymi, w tym Widuchowa i Krzywlin. Oczekuje się, że impuls rozwojowy może nastąpić dzięki realizacji projektu międzygminnego, którego celem jest budowa zakładu utylizacji odpadów. Władze gminy zamierzają również podjąć działania w kierunku uporządkowania planów przestrzennych gminy. Realizując te zamierzenia starać się będą kontynuować obrany kierunek wyraźnie wskazując tereny o przeznaczeniu inwestycyjnym i w dalszej kolejności dokonując ich uzbrojenia.

Proponowane zadania:

1. Zintensyfikowanie działań prowadzonych w ramach związku międzygminnego na rzecz budowy zakładu utylizacji odpadów we wsi Czarnówko.

2. Przygotowanie programu zagospodarowania terenów inwestycyjnych w Czarnówku, Widuchowej, Krzywiniu oraz w innych miejscowościach.
3. Przygotowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, wskazujących tereny o przeznaczeniu przemysłowym, handlowym i usługowym na obszarze gminy.
4. Przygotowanie i wdrożenie programu uzbrojenia terenów przeznaczonych pod inwestycje, zgodnie z przyjętymi planami miejscowymi zagospodarowania przestrzennego.

Cel szczegółowy nr 1.2 Zapewnienie pełniejszej obsługi przedsiębiorców lokalnych i inwestorów zewnętrznych ze strony administracji publicznej.

Opis celu

Dostrzegana jest potrzeba stworzenia kompleksowego, spójnego i jednolitego systemu informacji o możliwościach inwestowania w gminie oraz towarzyszących im procedurach administracyjnych. Dlatego też władze gminy będą dążyć do wdrożenia sprawnego, efektywnego i skutecznego systemu obsługi inwestorów uwzględniającego wydawanie decyzji administracyjnych, zgodnie z kompetencjami gminy. W tym celu urzędnicy skoncentrują się na przygotowaniu i wdrożeniu gminnego systemu ulg i preferencji dla inwestorów oraz uczynienia z urzędu miejsca przyjaznego dla przedsiębiorców.

Proponowane zadania:

1. Przygotowanie i wdrożenie gminnego systemu ulg i preferencji dla przedsiębiorców lokalnych i inwestorów zewnętrznych.
2. Przygotowanie organizacyjne urzędu gminy do obsługi przedsiębiorców lokalnych i inwestorów zewnętrznych, szczególnie w aspekcie pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na rzecz zdynamizowania rozwoju gospodarczego.

Cel szczegółowy nr 1.3 Zintensyfikowanie działań na rzecz promocji gospodarczej gminy.

Opis celu

Promocja gospodarcza Gminy Widuchowa prowadzona będzie na kilku płaszczyznach. Dostrzegana jest potrzeba integracji środowisk przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy Widuchowa przy wsparciu urzędu gminy, w zakresie promocji gospodarczej gminy. W celu poprawy wizerunku gminy w zakresie możliwości podejmowania działalności gospodarczej zostanie przygotowany i realizowany program promocji gospodarczej. Program koncentrować się będzie na promocji terenów inwestycyjnych, którymi dysponuje gmina oraz oferowanych przez nią ulg i udogodnień dla przedsiębiorców. W celu realizacji programu zostaną zastosowane różnorodne

narzędzia promocji, w tym między innymi takie jak: Internet i inne media elektroniczne, prasa lokalna i regionalna, broszury promocyjne. W ramach programu promocji zostanie również zwiększona aktywność gminy oraz lokalnych podmiotów gospodarczych w targach, wystawach i innych przedsięwzięciach mających na celu promocję gospodarczą gminy. Dostrzegana jest również duża szansa związana z rozwojem współpracy międzygminnej i transgranicznej. Wspólne działania administracji gminnej oraz środowiska lokalnego biznesu na rzecz rozwoju tych form współpracy mogą w ocenie władarzy przynieść wiele korzyści gospodarczych w Gminie Widuchowa.

Proponowane zadania:

1. Przygotowanie i realizacja programu promocji gospodarczej gminy uwzględniającego m.in. działalność rzemieślniczą i twórczość ludową.
2. Intensyfikacja międzygminnej i transgranicznej współpracy gospodarczej.

Cel strategiczny nr 2

Poprawa stanu infrastruktury technicznej

Stan infrastruktury technicznej na terenie danego obszaru determinuje jego pozycję konkurencyjną na rynku regionalnym i subregionalnym. Jest on wyznacznikiem poziomu życia mieszkańców i troski o ich los. Zapewnienie odpowiedniego poziomu urządzeń i wyposażenia gospodarstw domowych powinna być jednym z priorytetów działań samorządu. Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań w tej dziedzinie i upowszechnianie ich na terenie całej gminy w ogromnym stopniu ułatwia mieszkańcom codzienne życie oraz zachęca nowe osoby do migracji w celach osadniczych. Dostrzegając bieżące problemy związane z funkcjonowaniem urządzeń użyteczności publicznej władze samorządowe Gminy Widuchowa zamierzają podjąć szerokie działania zmierzające ku radykalnej poprawie tej sytuacji. W szczególności dotyczy to konieczności rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej, opracowania i wdrożenia programów przydomowych oczyszczalni ścieków oraz prowadzenia ciągłej edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży.

Należy również zauważyć, że poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej Gminy Widuchowa wpływa również na atrakcyjność tej lokalizacji dla nowych inwestorów. Tereny dobrze uzbrojone są magnesem dla przedsiębiorców mogących stworzyć kolejne miejsca pracy. W ten sposób również pośrednio inwestycje infrastrukturalne są w stanie podnieść jakość życia w danej społeczności. Zgodnie z prognozami analityków wpływ czynników związanych z wyposażeniem terenu w media na decyzje lokalizacyjne inwestorów będzie się w kolejnych latach zwiększał. Władze gminy biorąc pod uwagę wskazaną tendencję planują prowadzić działania zmierzające do rozwoju lokalnej infrastruktury.

Bardzo ważnym aspektem działań związanych z podniesieniem poziomu infrastruktury technicznej w gminie jest przyczynianie się do poprawiania stanu środowiska. Zastosowanie rozwiązań ekologicznych pozwoli na ograniczenie zanieczyszczeń i promowanie gminy. Dla mieszkańców, oprócz wymienionych wcześniej udogodnień opisywane przedsięwzięcia zapewnią również korzyści z życia w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele i działania operacyjne:

Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług teleinformatycznych.

Cel szczegółowy 2.2. Rozwój i modernizacja lokalnej sieci drogowej.

Cel szczegółowy 2.3. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Cel szczegółowy 2.4. Modernizacja wodociągów i sieci wodociągowej.

Cel szczegółowy 2.5. Poprawa bazy oświatowo – sportowej i inne

Cel szczegółowy nr 2.1 Poprawa dostępności i jakości usług teleinformatycznych.

Opis celu

Niedostateczny rozwój nowoczesnych usług teleinformatycznych stanowi istotną barierę rozwojową gminy. W celu rozwiązania tego problemu, w najbliższych latach zostanie zwrócona szczególna uwaga na ten element infrastruktury. Z uwagi na ograniczoną rolę samorządu gminnego w zakresie rozwoju infrastruktury i usług teleinformatycznych, działania zostaną skoncentrowane przede wszystkim na intensyfikacji współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na tym rynku w celu ich zachęcenia do rozbudowy na terenie gminy infrastruktury i rozszerzenia oferty usług.

Proponowane zadania:

1. Podjęcie współpracy z przedsiębiorstwami telekomunikacyjnymi na rzecz rozwoju nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej i związanym z nią rynkiem usług na terenie Gminy Widuchowa.
2. Upowszechnienie usług internetowych z wykorzystaniem nowoczesnych łączy kablowych i światłowodowych.

Cel szczegółowy nr 2.2 Rozwój i modernizacja lokalnej sieci drogowej.

Opis celu

Zgodnie z diagnozą infrastruktury drogowej, zawartej w profilu Gminy Widuchowa, stan dróg znajdujących się na terenie gminy jest zróżnicowany. Jakość dróg krajowych i wojewódzkich jest znacznie lepsza niż dróg powiatowych i gminnych. W związku z tym, w najbliższych latach priorytetem

będzie podniesienie parametrów technicznych dróg gminnych i powiatowych, a także budowa nowych dróg. W tym celu gmina przystąpi do przygotowania i realizacji wieloletniego programu modernizacji i budowy dróg gminnych oraz będzie zabiegać o przyspieszenie wykonania remontów dróg powiatowych.

W zakresie tych inwestycji gmina zamierza pozyskać środki na inwestycje między innymi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i innych możliwych, które pojawią się na rynku.

Proponowane zadania:

1. Przygotowanie i realizacja wieloletniego programu modernizacji dróg gminnych, ujętego w wieloletnim planie inwestycyjnym, uwzględniającego zewnętrzne źródła finansowania inwestycji drogowych, w tym między innymi:
  - a) Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Widuchowa – ul. Krakowska (2017 – 2018) o wartości 500.000 zł.
  - b) Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Krzywin – ul. Polna (2016 – 2017) o wartości 1.000.000 zł.
  - c) Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Krzywin – ul. Drzewiarzy (2020) o wartości 500.000 zł.
  - d) Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Widuchowa – ul. Mickiewicza, Reymonta i Sienkiewicza (2018-2019) o wartości 1.000.000 zł.
2. Wsparcie organizacyjne działań samorządu powiatowego na rzecz modernizacji dróg powiatowych, w szczególności drogi nr 41 - 453 między Widuchową a Marwicami oraz drogi nr 41 - 704 pomiędzy Żelechowem a Grzybmem.
3. Wspólne z samorządem powiatowym oraz gminami sąsiednimi opracowanie wieloletniego programu poprawy stanu nawierzchni dróg powiatowych i gminnych.
4. Poprawa efektywności zarządzania drogami gminnymi - bieżące zarządzanie drogami.
5. Modernizacja przystanków szkolnych.
6. Budowa chodników w miejscowościach wiejskich.
7. Budowa parkingów i skwerów na terenie Gminy.
8. Utrzymanie przynajmniej obecnego poziomu obsługi ludności przez komunikację zbiorową (samochodową i autobusową).
9. Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach gminnych i powiatowych.
10. Przebudowa ul. Bulwary Rybackie (2015 – 2017) o wartości 3.500.000 zł.

Cel szczegółowy nr 2.3 Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Opis celu

Z punktu widzenia dbałości o zrównoważony rozwój gminy i zwrócenia uwagi na stan środowiska naturalnego, istnieje potrzeba przyspieszenia działań na rzecz rozbudowy sieci kanalizacyjnej w gminie. Oprócz ukończenia II etapu kanalizacji Widuchowej, zostaną przygotowane plany budowy sieci kanalizacyjnej na terenie innych miejscowości gminy oraz w dalszym etapie plany te zostaną zrealizowane. Działania te muszą zostać zharmonizowane z planem modernizacji oczyszczalni ścieków w Widuchowej. Dostrzegana jest również konieczność likwidacji bariery rozwojowej w postaci braku dostępu na terenie gminy do gazu z sieci. W niniejszej strategii proponowane jest przystąpienie do opracowania koncepcji gazyfikacji gminy oraz pozyskania inwestora na rzecz jej realizacji.

W zakresie tych inwestycji gmina zamierza pozyskać środki na inwestycje między innymi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i innych możliwych, które pojawią się na rynku.

Proponowane zadania:

1. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Widuchowej (2016-2017) o wartości 5.000.000 zł.
2. Przygotowanie i realizacja planów budowy kanalizacji w Gminie Widuchowa, w tym między innymi;
  - a) Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Marwice i Dębogóra z przesyłem ścieków do oczyszczalni ścieków w Widuchowej – etap II wykonawstwo (2015-2016) – o wartości 10.000.000 zł.
  - b) Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłodowo wraz z przesyłem ścieków do przepompowni w Krzywiniu (2019 – 2020) o wartości 2.000.000 zł.
3. Przygotowanie koncepcji budowy sieci gazowej w gminie oraz pozyskanie inwestora na rzecz jej realizacji.

Cel szczegółowy nr 2.4 Modernizacja wodociągów i sieci wodociągowej.

Opis celu

Gmina Widuchowa w ostatnich latach zrealizowała zadania związane z budową sieci wodociągowej w miejscowości Kiełbice i Wilcze kończąc tym samym proces wodociągowania gminy. Elementami koniecznymi do realizacji pozostały prace modernizacyjne związane z przestarzałą siecią i wymiana rur na nowe.

W zakresie tych inwestycji gmina zamierza pozyskać środki na inwestycje między innymi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i innych możliwych, które pojawią się na rynku.

Proponowane zadania:

1. Modernizacja sieci wodociągowej w Gminie Widuchowa wg zgłaszanych potrzeb.

Cel szczegółowy nr 2.5 Poprawa bazy oświatowo – sportowej i inne.

Brak podstawowego wyposażenia i warunków do uprawiania sportu czy edukacji powoduje narastające dysproporcje pomiędzy gminą Widuchowa a miejscowościami mającymi takową bazę, a także uniemożliwia w praktyce skuteczne kształcenie i nabywanie dobrych nawyków ruchowych i edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży.

Dlatego też w zamiarze inwestora – Gminy Widuchowa jest, aby powstały wysokiej jakości obiekty, pomocne w rozwijaniu zamiłowania do ruchu i sportu w ogóle, zmieniając siedzący tryb życia dzieci i młodzieży w rekreację i dobre nawyki sportowe. Z myślą o uczniach ale także przede wszystkim członkach Krzywińskiej Ligi Biegów Przełajowych Gmina zamierza zrealizować przedsięwzięcia pomocne w realizacji pasji sportowych na wysokiej jakości wybudowanych obiektach sportowych, w różnych częściach gminy, a także obiektach kulturowo – oświatowych dających możliwość realizacji pasji życiowych. Poniżej wskazano proponowane zadania w tym zakresie.

Proponowane zadania:

1. Rozwój infrastruktury sportowej, między innymi poprzez następujące inwestycje:
  - a) Budowa boiska do piłki nożnej w miejscowości Lubicz (2016- 2017) o wartości 300.000 zł,
  - b) Modernizacja boiska do piłki nożnej w miejscowości Żelechowo (2016 - 2017) o wartości 300.000 zł.
  - c) Modernizacja boiska do piłki nożnej w miejscowości Czarnówko (2016 - 2017) o wartości 300.000 zł.
2. Budowa i modernizacja obiektów oświaty szkolnej i przedszkolnej na terenie Gminy.
3. Budowa i modernizacja obiektów kultury, także zabytkowej, wg zgłaszanych potrzeb, w tym:
  - a) Budowa Domu Kultury w Widuchowej (2015-2017) o wartości 8.000.000 zł.
4. Inne, w tym:
  - a) Remont Ośrodka Zdrowia w Widuchowej (2015 - 2018) o wartości 300.000 zł.
  - b) Remont Ośrodka Zdrowia w Krzywiniu (2015 - 2018) o wartości 400.000 zł.

Cel strategiczny nr 3***Rozwój alternatywnych form gospodarki rolnej i organizacji produkcji oraz doskonalenie ekonomicznego otoczenia rolnictwa.***

W gospodarce na terenie Gminy Widuchowa zdecydowanie dominuje sektor rolniczy. Zbyt duża liczba osób zatrudnionych w tym sektorze i niska efektywność czynników produkcji sprawia, że w większości praca ta nie jest w stanie zapewnić odpowiednich dochodów. Dostrzegając ten problem samorząd gminy będzie zabiegał o większą dywersyfikację lokalnej gospodarki, poprzez przyciągnięcie nowych inwestorów dających zatrudnienie w przemyśle i usługach. Celem władz w najbliższych latach jest wypromowanie wizerunku Gminy Widuchowa jako miejsca przyjaznego przedsiębiorcom, jak również pobudzanie mieszkańców do większej aktywności gospodarczej. Integralną częścią tych działań będzie uzbrajanie działek pod inwestycje, jak również opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania danych terenów. Szczególnie ważne dla gminy jest rozwijanie przedsięwzięć okołorolniczych np. przetwórstwa, zwłaszcza owocowo – warzywnego co umożliwi zatrudnienie miejscowej siły roboczej. Inną formą ożywiania lokalnego rynku pracy jest organizacja i rozwijanie oferty szkoleniowej, umożliwiającej przekwalifikowanie się osobom zatrudnionym dotychczas w rolnictwie. Ważnym aspektem działań jest wykorzystanie dogodnej lokalizacji przy ważnych szlakach komunikacyjnych, co sprzyja lokalizacji nowych inwestycji

Szansą na wzrost gospodarczy obszaru jest również rozwijanie funkcji turystycznych. W tym celu władze samorządowe zamierzają promować wizerunek gminy o czystym środowisku naturalnym wśród potencjalnych zewnętrznych klientów. W dużym stopniu zmiana charakteru działek z typowo rolniczych na łączące elementy turystyczne (np. gospodarstwa agroturystyczne) pozwolą na zwiększenie dochodów zarówno mieszkańców, jak i budżetu gminy. Dlatego też planuje się uruchomienie usług przy przyjętych trasach turystycznych, które pozwolą na rozwój tego sektora (będą to zwłaszcza usługi handlowe z punktami pamiątkowymi), uruchomienie bazy noclegowej dla potencjalnych turystów a także wspomaganie prywatnych przedsiębiorców organizujących atrakcje turystyczne.

Celem władz Gminy będzie także pomoc tym rolnikom, którzy w żaden sposób nie będą chcieli zmieniać swojego areалу poprzez wsparcie rozwiązań systemowych zmierzających do pozyskiwania środków zewnętrznych. Tym celom sprzyjać będzie program RPO i PROW promujący i dofinansowujący rolników chcących rozwijać swój majątek rolniczy.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele i działania szczegółowe:

Cel szczegółowy 3.1. Promocja żywnościowych i nieżywnościowych ekologicznych oraz tradycyjnych gałęzi produkcji rolnej.

Cel szczegółowy 3.2. Udoskonalenie ekonomicznego otoczenia rolnictwa.

Cel szczegółowy nr 3.1 Promocja żywnościowych i nieżywnościowych ekologicznych oraz tradycyjnych gałęzi produkcji rolnej.

Opis celu

Stojąc w obliczu wyzwania, jakim jest zmiana funkcji nowoczesnego rolnictwa podejmowane będą działania na rzecz przeprofilowania działalności rolnej, przede wszystkim małych gospodarstw indywidualnych. Gmina koncentrować będzie się na ekologicznym aspekcie współczesnego rolnictwa, pragnąc dostosować go do trendów gospodarki światowej oraz polityki rolnej w Unii Europejskiej. Dokonać się to może poprzez promowanie produkcji źródeł energii odnawialnej z wykorzystaniem, w tym rzepaku i wierzby. Przekwalifikowanie gospodarstw musi być zintegrowane z pozyskaniem środków zewnętrznych na ten cel, pochodzących głównie z funduszy strukturalnych UE przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.

Proponowane zadania:

1. Promowanie i zachęcanie do rozwoju produkcji ekologicznej oraz tradycyjnych gałęzi produkcji rolnej.
2. Stymulowanie produkcji oraz upraw stanowiących źródło energii niekonwencjonalnych.
3. Opracowanie kompleksowych programów przeprofilowania produkcji rolnej w gminie m.in. w kierunku produkcji sadowniczej i warzywniczej.

Cel szczegółowy nr 3.2 Udoskonalenie ekonomicznego otoczenia rolnictwa.

Opis celu

W zamiarze gminy jest podjęcie szeregu działań zorientowanych na wspieranie i rozwijanie ekonomicznego otoczenia rolnictwa. Działania te mają sprzyjać tworzeniu przemysłu spożywczego i usług a także ułatwiać powstawanie nowych firm działających w otoczeniu rolnictwa. Dlatego istotne jest również opracowanie i bieżąca aktualizacja informacji o możliwościach uzyskania wsparcia zewnętrznego, przede wszystkim pochodzącego z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Działania na rzecz pozyskania inwestorów zewnętrznych uwarunkowane będą w dużej mierze na osiągnięcie celów związanych z poprawą infrastruktury technicznej gminy Widuchowa.

Proponowane zadania:

1. Wspieranie tworzenia lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.
2. Stosowanie zachęt celem rozwoju lokalnego rynku hurtowego.

3. Intensyfikacja działań na rzecz upowszechnienia wśród przedsiębiorców informacji o możliwościach wykorzystania programów pomocowych zorientowanych na rozwój przemysłu rolno-spożywczego, w szczególności programu SAPARD, PROW i innych dostępnych.
4. Przygotowanie i wdrożenie systemu ulg i preferencji dla inwestujących w przemysł rolno-spożywczy oraz sektor usług dla rolnictwa.
5. Tworzenie nowych instytucji wiejskich i podniesienie wiedzy zawodowej rolnika. Stymulowanie i wspieranie przemian w strukturze indywidualnych gospodarstw rolnych w celu poprawy struktury agrarnej
6. Organizowanie szkoleń i kursów promujących nowe uprawy roślin dochodowych.
7. Poprawa efektywności produkcji rolniczej i rozwijanie rolnictwa ekologicznego. Uruchomienie instrumentów ekonomicznych zachęcających i wspomagających przy budowie zakładów przetwórczych.
8. Rozwój hodowli zgodnie z potrzebami jakościowymi przemysłu przetwórczego.

Cel strategiczny nr 4

Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy w celu zwiększenia dochodów mieszkańców

Oprócz elementów infrastruktury sportowo – oświatowej niezwykle ważne jest, aby w gminie rozwijała się turystyka. Niewątpliwym atutem gminy jest wielość posiadanych jezior, a także rzeki Odry, mogącej łączyć dodatkowo działania transgraniczne z Niemcami. By sprostać postępowi czasu i rozwojowi cywilizacji, która pragnie coraz to nowych elementów infrastruktury technicznej. Dlatego należy w gminie postawić na ten obszar życia, z którego gmina może czerpać niewątpliwe zyski. W tym celu zamierzenia władz gminy idą w kierunku rozwoju także tej dziedziny – turystyki.

Cel szczegółowy 4.1. Wspieranie rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej.

Cel szczegółowy 4.2. Rozwój działalności agroturystycznej.

Cel szczegółowy 4.3. Rozwój różnych form turystyki kwalifikowanej.

Cel szczegółowy nr 4.1 Wspieranie rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej.

Opis celu

Przygotowanie zróżnicowanych produktów turystycznych stanowiących ofertę turystyczną gminy musi być poprzedzone zinwentaryzowaniem istniejącej bazy zasobów turystycznych. Zidentyfikowanie i rozpoznanie stanu infrastruktury turystycznej w gminie pozwoli na rozpoczęcie prac nad opracowaniem kompleksowej oferty turystycznej, skierowanej na określony typ turystyki. Wiedza ta powinna stać się podstawą dla wdrożenia koncepcji poprawy infrastruktury turystycznej gminy, uwzględniającej

zagospodarowanie najbardziej atrakcyjnych terenów Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry, dużych skupisk leśnych oraz jezior: Kielbicz, Lubicz, Wilczkowo, Kłodowo. Zewidencjonowanie zasobów gminy pozwoli na ukazanie najlepszych stron i specyfiki terenu, co zaowocuje wzrostem ruchu turystycznego w gminie. Ponadto istotnym jest dbałość o stan naszego dziedzictwa historycznego i kulturowego m.in. o stan zabytków.

Proponowane zadania:

1. Zewidencjonowanie potencjału turystycznego gminy – przygotowanie podstaw dla oferty turystycznej.
2. Podjęcie współpracy z gminami sąsiednimi, w tym również z gminami niemieckimi, w celu przygotowania wspólnego produktu turystycznego oraz jego promocji.
3. Przygotowanie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych oraz jego włączenie do oferty turystycznej gminy (produktu turystycznego).
4. Przygotowanie i realizacja programu ochrony dóbr kultury między innymi poprzez realizację następujących inwestycji:
  - a) Rewitalizacja zabytkowych budynków komunalnych przy ul. Grunwaldzkiej w Widuchowej – etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (2014-2016) o wartości 50.000 zł.
  - b) Rewitalizacja parku przy ul. Grunwaldzkiej w Widuchowej (2014-2015) o wartości 1.500.000 zł.
5. Rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy, między innymi poprzez realizację inwestycji:
  - a) Przebudowa istniejącej ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej na promenadę spacerową – etap II wykonawstwo (2015-2017) o wartości 3.500.000 zł
  - b) Budowa szlaków turystycznych (2014 – 2016) o wartości 80.000 zł.

Cel szczegółowy nr 4.2. Rozwój działalności agroturystycznej.

Rozwój działalności agroturystycznej w Gminie Widuchowa stanowić może ważny czynnik przyczyniający się do zwiększenia dochodów ludności. Istniejące na obszarze gminy indywidualne gospodarstwa rolne powinny stanowić potencjał dla zaistnienia w gminie tej formy działalności pozarolniczej. W celu możliwie najefektywniejszego wykorzystania potencjału agroturystycznego gminy, rozwój turystyki powinien być silnie powiązany z realizacją pozostałych celów w obszarze turystyki, szczególnie z rozwojem turystyki kwalifikowanej, tak aby powstał spójny i kompleksowy produkt turystyczny gminy. Samorząd gminy Widuchowa podejmie szereg działań o charakterze promocyjnym i szkoleniowym, które będą miały na celu uświadomienie mieszkańcom gminy o potencjalnych

korzyściach osobistych i zbiorowych, płynących ze zmiany profilu swojej działalności z typowo rolniczej na agroturystyczną.

Proponowane zadania:

1. Przygotowanie programu rozwoju agroturystyki, uwzględniającego dostępne w gminie różnorodne formy turystyki kwalifikowanej.
2. Promocja agroturystyki jako pozarolniczej formy działalności gospodarczej mieszkańców obszarów wiejskich.
3. Upowszechnienie informacji wśród mieszkańców gminy o możliwościach uzyskania wsparcia finansowego dla inwestujących w rozwój gospodarstw agroturystycznych.
4. Przygotowanie i realizacja programów szkoleniowych dla zainteresowanych podjęciem działalności agroturystycznej.
5. Przygotowanie i wdrożenie programu promocji ofert gospodarstw agroturystycznych funkcjonujących w gminie.

Cel szczegółowy 4.3. Rozwój różnych form turystyki kwalifikowanej.

Opis celu

W gminie istnieje potrzeba stworzenia oferty turystycznej w zakresie tzw. ścieżek edukacyjnych turystyki pieszej. Odpowiednio przygotowane i poprowadzone trasy turystyczne pełnić będą, oprócz funkcji rekreacyjnej, także edukacyjną, zapoznając odwiedzających z dziedzictwem historycznym, kulturowym oraz przyrodniczym gminy Widuchowa. Koniecznym elementem składającym się na ofertę turystyki kwalifikowanej jest przygotowanie planów rozwoju turystyki rowerowej, uwzględniających wytyczenie ścieżek rowerowych. Ważnym elementem rozwoju turystyki w gminie jest także odpowiednie wykorzystanie zasobów wodnych. Władze gminy podejmą starania o stworzenie dogodnych warunków do uprawiania turystyki kajakowej i żeglugi śródlądowej o charakterze transgranicznym. Będzie również starać się o wykorzystanie istniejącego w gminie potencjału dla rozwoju turystyki konnej.

Proponowane zadania:

1. Udział w przygotowaniu koncepcji budowy rowerowej Trasy Nadodrzańskiej biegnącej od Szczecina w kierunku Kostrzyna uwzględniającej trasę: Pacholęta – Marwice – Widuchowa – Ognica – Rynica - Krzywin.
2. Budowa trasy rowerowej na odcinku Krzywin - Żarczyn, zintegrowanej z modernizacją drogi wojewódzkiej 122.

3. Zagospodarowanie terenu nadodrzańskiego, poprzez przeznaczenie go pod budowę przystani jachtowej.
4. Opracowanie i wdrożenie koncepcji rozwoju turystyki rowerowej w gminie.
5. Przygotowanie i realizacja programu rozwoju turystyki wodnej.
6. Przygotowanie i realizacja programu rozwoju turystyki pieszej i konnej.

Cel strategiczny nr 5

Rozwój infrastruktury społecznej

W ramach celu strategicznego nr 5 realizowane będą następujące cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 5.1. Kreowanie aktywnych, prospołecznych zachowań mieszkańców z myślą o zwalczaniu patologii społecznych.

Cel szczegółowy 5.2. Promocja funkcji mieszkalnej gminy.

Cel szczegółowy 5.3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Cel szczegółowy nr 5.1 Kreowanie aktywnych, prospołecznych zachowań mieszkańców.

Opis celu

Bierność, apatia i marazm to niezwykle częsta charakterystyka postaw mieszkańców gminy. Zachowania tego typu utrudniają realizację wielu przedsięwzięć, których beneficjentami jest cała społeczność lokalna. Zmiana świadomości społecznej w tym zakresie pozwoli na uruchomienie działań, które pozwolą na powstanie utrwalonego sektora pozarządowego. Efektywne i sprawnie funkcjonujące społeczeństwo obywatelskie może stać się platformą współpracy z sektorem biznesu oraz otoczeniem gminy. Tym samym nastąpi zwiększenie lokalnego społecznego potencjału instytucjonalnego.

Proponowane zadania:

1. Przygotowanie programu informowania mieszkańców o funkcjonowaniu organizacji pozarządowych.
2. Zapoznanie ze strukturą oraz metodami działania organizacji społecznych w Polsce i w Europie.
3. Przygotowanie platformy współpracy organizacji pozarządowych z sektorem biznesu i samorządem lokalnym.
4. Usprawnienie przepływu oraz ułatwienie dostępu do informacji o programach aktywizacji zawodowej.

Cel szczegółowy nr 5.2 Promocja funkcji mieszkalnej gminy.

Opis celu

Także na terenie Gminy Widuchowa zauważalne są korzystne tendencje w migracji ludnościowej na terenie powiatu gryfińskiego. Dlatego też celem władz gminy jest wykorzystanie ich w taki sposób, by przyczyniły się one do rozwoju mieszkalnictwa w gminie. Tym działaniom sprzyjać będzie zmiana systemu zarządzania budynkami wspólnot mieszkaniowych, która już przyczyniła się do większej troski samych właścicieli o zamieszkiwane przez nich budynki. Konieczna jest również realizacja przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu budynków będących własnością gminy. Równoległe władze gminy będą dążyć do opracowania oraz stworzenia oferty dla osób poszukujących zamieszkania w Widuchowej, zarówno zatrudnionych na obszarze gminy jak i pracujących w lokalnych zakładach przemysłowych powiatu gryfińskiego. Promocja tak rozumianej funkcji mieszkalnej gminy powinna przyczynić się do ograniczenia lub nawet odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych w gminie oraz do zwiększenia jej potencjału rozwojowego.

Proponowane zadania:

1. Doskonalenie procesu zarządzania budynkami będącymi własnością wspólnot mieszkaniowych.
2. Przygotowanie i wdrożenie planu poprawy substancji mieszkaniowej będącej mieniem komunalnym.
3. Wykreowanie oferty promującej funkcje mieszkalne gminy i przedstawienie jej zainteresowanym mieszkańcom województwa.

Cel szczegółowy nr 5.3 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Opis celu

Niezwykle istotnym elementem służącym budowaniu ładu ekologicznego w gminie jest zmiana świadomości jej mieszkańców. Należy prowadzić ustawiczne działania o charakterze szkoleniowym i edukacyjnym, przyczyniające się do wykreowania proekologicznych postaw i zachowań mieszkańców Gminy Widuchowa. Ważną rolę w przygotowywanym programie podnoszenia świadomości ekologicznej powinny pełnić organizowane cyklicznie w szkołach i innych placówkach edukacyjnych zajęcia poświęcone tej problematyce. Ich adresatami będzie młodzież, która powinna stanowić grupę upowszechniającą zdobytą w tym obszarze wiedzę. Programem edukacji ekologicznej powinni zostać objęci dorośli, poprzez udział w imprezach i targach promujących ekologiczne standardy postępowania.

Proponowane zadania:

1. Opracowanie i wdrożenie programu szkoleniowego dla młodzieży dotyczącego problematyki ekologicznej w aspekcie jej wpływu na ogólną sytuację gminy.
2. Organizacja imprez i targów promujących ekologiczne standardy zachowań w życiu codziennym.
3. Powiązanie działań promujących zachowania ekologiczne z pokrewnymi obszarami gospodarki gminnej, w tym gospodarki odpadami i rolniczej produkcji ekologicznej.

4.4. Struktura logiczna Strategii Gminy Widuchowa na lata 2012-2020

Poniżej przedstawiono graficzną ilustrację całościowej struktury planu strategicznego Gminy Widuchowa :

Wizja Gminy:

Widuchowa – gminą przychylną przedsiębiorcom prowadzącym działalność przyjazną środowisku naturalnemu oraz atrakcyjnym ośrodkiem zamieszkania i aktywnego wypoczynku

Misja Gminy:

Widuchowa, mobilizując potencjał mieszkańców, będzie stymulować rozwój przedsiębiorczości, doskonalić infrastrukturę techniczną oraz sprzyjać unowocześnianiu gospodarki rolnej i turystyki.

Cele strategiczne

nr 1	nr 2	nr 3	nr 4	nr 5
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Poprawa stanu infrastruktury technicznej	Rozwój alternatywnych form gosp. rolnej i org. produkcji oraz dosk. otoczenia rolnictwa	Wykorzystanie potencjału turystycznego gm. w celu zwiększenia dochodów mieszkańców.	Rozwój infrastruktury społecznej

Cele szczegółowe

1.1. Przygotowanie terenów pod inwestycje	2.1 Poprawa dostępności i jakości usług teleinformatycz.	3.1. Promocja żywnościowych i nieżywnościowych ekologicznych oraz tradycyjnych gałęzi produkcji rolnej.	4.1. Wspieranie rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej.	5.1. Kreowanie aktywnych, prospołecznych zachowań mieszkańców z myślą o zwalczaniu patologii społecznych
1.2. Zapewnienie pełniejszej obsługi przedsiębiorców lokalnych i inwestorów zewnętrznych ze strony administracji publicznej	2.2. Rozwój i modernizacja lokalnej sieci drogowej		4.2. Rozwój działalności agroturystycznej.	
	2.3. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej i gazowej	3.2. Udoskonalenie ekon. otoczenia rolnictwa.	4.3. Rozwój różnych form turystyki kwalifikowanej	5.2. Promocja funkcji mieszkalnej gminy
1.3. Zintensyfikowanie działań na rzecz promocji gospodarczej gminy	2.4. Modernizacja wodociągów i sieci wod.			5.3. Podnoszenie świadomości ekol. mieszkańców gminy.
	2.5. Poprawa bazy oświatowo – sportowej i inne			

5. Realizacja i monitoring celów szczegółowych Strategii

Cele wymienione w poprzednich rozdziałach Gmina Widuchowa będzie starała się realizować we własnym zakresie, lecz ma świadomość, że większości z nich nie jest w stanie osiągnąć sama. Tak duża ilość zadań i projektów zmusi gminę w przyszłości do skorzystania z pomocy funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W Polsce wzrost rozwoju regionalnego do roku 2006 wdrażany był za pomocą pięciu jednofunduszowych sektorowych programów operacyjnych (SPO), dotyczących wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw, rozwoju zasobów ludzkich, restrukturyzacji i modernizacji sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich, rybołówstwa i przetwórstwa ryb, oraz infrastruktury transportowej.

Obok nich realizowany był dwufunduszowy Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) – zarządzany na poziomie krajowym, ale wdrażany w systemie zdecentralizowanym na poziomie wojewódzkim oraz program operacyjny pomocy technicznej, służący wsparciu wdrażania funduszy strukturalnych. Celem ZPORR było tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej, terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Na lata 2007 – 2013 przewidziano inny zakres wdrażania funduszy strukturalnych. Są one realizowane w systemie krajowym poprzez programy: Innowacyjna Gospodarka, Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych realizowanych w poszczególnych województwach. W Województwie Zachodniopomorskim RPO WZ zakłada realizację ośmiu następujących osi priorytetowych:

Oś priorytetowa I „Gospodarka – Innowacje – technologie”

Oś priorytetowa II „Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej”

Oś priorytetowa III „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”

Oś priorytetowa IV „Infrastruktura ochrony środowiska”

Oś priorytetowa V „Turystyka, kultura i rewitalizacja”

Oś priorytetowa VI „Rozwój funkcji metropolitalnych”

Oś priorytetowa VII „Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia

Oś priorytetowa VIII „Pomoc techniczna”

Gmina Widuchowa własne cele i zadania realizowała do tej pory między innymi korzystając z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, ale także Programu

Rozwoju Obszarów Wiejskich. Korzystanie z tego programu sprzyjało jak do tej pory wzrostowi gospodarczemu, przekształceniom strukturalnym regionu, wzrostowi urbanizacji, zwiększeniu mobilności przestrzennej ludności oraz zwiększeniu poziomu wiedzy i dostępu do najnowocześniejszych technologii społeczeństwa i podmiotów gospodarczych.

Oprócz RPO WZ Gmina korzystała z innych programów pomocowych będących częścią Narodowego Planu Rozwoju. Między innymi z kontraktów wojewódzkich, które zapewniają finansowanie najważniejszych inwestycji w regionie z budżetu państwa.

Innym dostępnym programem wsparcia pozabudżetowego jest także Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie – „Odnowa i rozwój wsi” oraz działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” realizowany także równolegle przez Lokalną Grupę Działania – DIROW. W ostatnich latach Gmina Widuchowa skutecznie korzystała z tych środków realizując wiele pilnych i koniecznych inwestycji, które znacząco wpłynęły na rozwój społeczno – gospodarczy Gminy podnosząc estetykę obszaru i zwiększając zadowolenie mieszkańców.

Gmina Widuchowa swoje cele realizowała i będzie dalej realizować również dzięki pomocy finansowej z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Jako jednostka samorządowa wykonując zadania proekologiczne korzystała ze środków Funduszu takich jak: pożyczki, w tym pożyczki pomostowe, dotacje, nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska, dopłaty do oprocentowania kredytów, częściowe umorzenia pożyczek.

Jakie programy operacyjne i środki zewnętrzne będą dostępne w kolejnych latach programowania i na jakich zasadach będą wydatkowane – tego jeszcze nie wiadomo. Pewne jest natomiast to, że samorzady, w tym Gmina Widuchowa z pewnością będą starały się je pozyskać.

System wdrażania Strategii Gminy Widuchowa oraz realizacja celów w niej zawartych była w latach 2007-2012 realizowana przede wszystkim w oparciu o pomoc strukturalną Unii Europejskiej. Poszczególne projekty wdrażane były w oparciu o zasady wydatkowania wg źródeł ich pochodzenia. Podobnie będzie także w kolejnych latach. Gmina będzie w miarę możliwości budżetowych aplikować o takie środki.

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii Gminy Widuchowa będzie pełnił Urząd Gminy Widuchowa. W tym celu Urząd może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

Do jego zadań będzie należało:

1. ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Strategii Gminy Widuchowa,
2. zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii Gminy Widuchowa,
3. zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
4. zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii,
5. kreowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji podległych – beneficjentów pomocy,
6. kontrola formalna składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami Strategii,
7. ewentualne monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów,
8. zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów,
9. przygotowanie rocznych raportów nt. wdrażania Strategii, zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
10. dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

Tab. 18. Lista planowanych przedsięwzięć inwestycji infrastrukturalnych

L.p.	Nazwa inwestycji	Przybliżony koszt całkowity	Źródła finansowania (%)	Wydatki w poszczególnych latach w tys. zł.									
				2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1.	Rewitalizacja parku przy ulicy Grunwaldzkiej w Widuchowej.	1.500.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %			1.000	500						
2.	Rewitalizacja zabytkowych budynków komunalnych przy ul. Grunwaldzkiej w Widuchowej – etap I dokumentacja	50.000 zł.	Środki własne – 100 %			20	20	10					
3.	Budowa szlaków turystycznych	80.000 zł.	RPOWZ 2007-2013, Interreg lub PROW 2007-2013– 75 % środki własne – 25 %			20	30	30					
4.	Remont Ośrodka Zdrowia w Widuchowej	300.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %				20	80	100	100			
5.	Remont Ośrodka Zdrowia w Krzywinie.	500.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %				50	100	150	100			
6.	Budowa Domu Kultury w Widuchowej	8.000.000 zł.	RPOWZ 2007-2013, Interreg lub PROW 2007-2013– 75 % środki własne – 25 %				2.000	3.000	3.000				
7.	Przebudowa istniejącej ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej na promenadę spacerową – etap II wykonawstwo	3.500.000 zł.	RPOWZ 2007-2013, Interreg lub PROW 2007-2013– 50 % środki własne – 50 %				1.000	1.000	1.500				
8.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Marwice i Dębogóra z przesyłem ścieków do oczyszczalni ścieków w Widuchowej – etap II wykonawstwo	10.000.000 zł	RPOWZ 2007-2013, Interreg lub PROW 2007-2013– 75 % środki własne – 25 %				5.000	5.000					
9.	Budowa boiska do piłki nożnej w m. Lubicz.	300.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %					150	150				
10.	Modernizacja boiska do piłki nożnej w m. Żelechowo.	300.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %					150	150				

11.	Modernizacja boiska do piłki nożnej w m. Czarnówko.	300.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %					150	150			
12.	Modernizacja drogi gminnej (ulica Polna) w Krzywinie.	1.000.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %					500	500			
13.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Widuchowej	5.000.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %					2.500	2.500			
14.	Modernizacja drogi gminnej (ul. Krakowska) w Widuchowej	500.000 zł.	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %						250	250		
15.	Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Widuchowa – ul. Mickiewicza, Reymonta i Sienkiewicza	1.000.000 zł.	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %							500	500	
16.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Kłodowo wraz z przesyłem ścieków do przepompowni w Krzywinie	2.000.000 zł.	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %								1.000	1.000
17.	Modernizacja drogi gminnej (ulica Drzewiarzy) w Krzywinie.	500.000 zł	RPOWZ 2007-2013 lub PROW 2007-2013–75% środki własne – 25 %									500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

6. Wdrażanie i monitorowanie Strategii

6.1. Wdrażanie Strategii

Do wdrażania Strategii zaangażowani są partnerzy społeczni, w celu zapewnienia szerokiego udziału zainteresowanych instytucji i organizacji w rozwoju gminy. Warunkiem efektywnego wdrażania Strategii jest przygotowanie konkretnych projektów inwestycyjnych, zawierających: sposoby realizacji założonych celów, wdrażania działań, kryteriów oceny projektów rozwojowych, wskaźników monitoringu, partnerów, harmonogramów prac, planów finansowych i źródeł finansowania.

Zapisane w Strategii zadania raz na trzy lata będą przeglądane i ewentualnie korygowane, bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do tego dokumentu powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych przez społeczność lokalną potrzeb.

6.2. Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu realizacji monitoringu i oceny realizacji strategii ustanawia się następujące mechanizmy:

1. Odpowiedzialność za realizację zadań wynikających ze strategii będą ponosić osoby pracujące w Gminie Widuchowa.
2. Pracownicy Gminy Widuchowa dokonywać będą bieżącej oceny realizacji zadań strategicznych na podstawie informacji otrzymanych ze strony osób odpowiedzialnych za realizację aktualnie realizowanych zadań.
3. Ocena realizacji strategii dokonywana jest przez Radę Gminy. Rada dokonuje oceny postępu i skutków realizacji strategii w cyklu trzyletnim, na podstawie sprawozdań, składanych Radzie przez Wójta Gminy.
4. W ramach potrzeb dokonywana będzie aktualizacja zapisów strategii w oparciu o ocenę jej realizacji. Zaktualizowana strategia będzie przyjmowana na sesji Rady Gminy.

Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych instrumentów zapewniających efektywne wdrażanie Strategii. Również jego systematyczne zbieranie w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace nad aktualizacją Strategii osób w to zaangażowanych.

Miary wykonania projektów – W celu rzetelnego monitorowania wdrażania Strategii potrzebne będą dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. W ten sposób zostanie określony poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów – pozwoli to na funkcjonalne opisanie pożądanego stanu społeczno-

gospodarczego za pomocą wartości liczbowych. Dla każdego z projektów kierowanych do realizacji zostaną zaproponowane odpowiednie miary wykonania. Pozwolą one w przyszłości ocenić stopień zaawansowania projektu i sukces w jego realizacji. Pomiar osiąganych wyników pozwala odróżnić powodzenie od porażki. Wyniki zapisane w postaci wskaźników, czy bezwzględnych informacji statystycznych, mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian, czy świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. Należy jednak pamiętać, że muszą być one interpretowane łącznie. Pojedynczy wskaźnik czy liczba może dawać mylne, zbyt optymistyczne lub zbyt pesymistyczne wrażenie o stopniu zaawansowania wdrażania Strategii. Analiza wartości poszczególnych wskaźników pozwala ocenić, na ile podejmowane działania zgodne są z zakładanymi celami. Zaproponowane miary umożliwiają bezstronną ocenę osiąganych efektów.

Porównywanie wskaźników – Jednym z podstawowych narzędzi służących do oceny efektów realizowanej Strategii jest również porównanie osiąganych wyników pomiędzy gminami. Porównywanie efektów odzwierciedlanych w różnego rodzaju wskaźnikach może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność.

6.3. Promocja programu strategicznego gminy

Promocja jest jednym z ważniejszych czynników kreujących rozwój społeczno-gospodarczy. Stanowi instrument pozwalający eksponować potencjał gminy i jej możliwości. Właściwie ukierunkowana promocja pozwala osiągnąć pożądane cele strategiczne i operacyjne, opisane w poprzednich rozdziałach.

Narzędziami promocji programu strategicznego gminy są:

- informatory, foldery, przewodniki itp.,
- szkolenie pracowników gminy w zakresie prowadzonych przez nich działań promocyjnych,
- informacja o gminie - rozbudowa strony internetowej wraz z zamieszczeniem na niej tekstu Strategii i okresowych raportów z realizacji programu

Przy wdrażaniu Strategii ważnym zagadnieniem będzie współpraca z podmiotami gospodarczymi – inwestorami - działającymi na terenie gminy, poprzez włączenie ich do procesu lokalnego rozwoju gospodarczego.

Realizacja zadań i celów strategicznych wymagać będzie różnych źródeł finansowania. Takimi źródłami mogą być użyte i dostępne:

- budżet państwa,
- budżet gminy,

- fundusze strukturalne,
- fundusze celowe,
- fundusze restrukturyzacyjne.